Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 18. märts 2019
(OR. en)

7174/19

Institutsioonidevaheline dokument: 2015/0278(COD)

CODEC 615
SOC 201
MI 231
ANTIDISCRIM 4
AUDIO 38
PE 71

KIRJALIK TEAVE

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta seoses toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuetega – Euroopa Parlamendi esimese lugemise tulemus (Strasbourg, 11.–14. märts 2019)

I. SISSEJUHATUS

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 294 ja kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlevale ühisele deklaratsioonile[1] toimus nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel rida mitteametlikke kontakte eesmärgiga jõuda eespool nimetatud eelnõu suhtes kokkuleppele esimesel lugemisel, vältides seega vajadust teise lugemise ja lepitusmenetluse järele.

[1] ELT C 145, 30.6.2007, lk 5.

Seoses sellega esitas raportöör Morten LØKKEGAARD (ALDE, DK) siseturu ja tarbijakaitsekomisjoni nimel ühe kompromissmuudatusettepaneku (muudatusettepanek 363) direktiivi ettepaneku muutmiseks. Kõnealuse muudatusettepaneku suhtes jõuti kokkuleppele eespool nimetatud mitteametlike kontaktide käigus. Muid muudatusettepanekuid ei esitatud.

II. HÄÄLETUS

Täiskogu võttis 13. märtsil 2019 toimunud hääletusel direktiivi ettepaneku muutmiseks esitatud kompromissmuudatusettepaneku (muudatusettepanek 363) vastu. Selliselt muudetud komisjoni ettepanek kujutab endast parlamendi esimese lugemise seisukohta, mis on esitatud käesoleva dokumendi lisas toodud parlamendi seadusandlikus resolutsioonis[2].

Parlamendi seisukoht vastab institutsioonide vahel eelnevalt kokkulepitule. Seetõttu peaks nõukogul olema võimalik parlamendi seisukoht heaks kiita.

Õigusakt võetakse seejärel vastu parlamendi seisukohale vastavas sõnastuses.

---

[2] Seadusandlikus resolutsioonis esitatud parlamendi seisukoha versioonis on ära märgitud komisjoni ettepanekusse muudatusettepanekutega tehtud muudatused. Komisjoni teksti lisatud tekst on esile tõstetud ***paksus kaldkirjas***. Sümbol „▌“ tähistab välja jäetud teksti.

LISA
(13.3.2019)

Toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuded ***I

Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2019. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta seoses toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuetega (COM(2015)0615 – C8-0387/2015 – 2015/0278(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2015)0615),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artiklit 114, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C8-0387/2015),

– võttes arvesse õiguskomisjoni arvamust esitatud õigusliku aluse kohta,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 25. mai 2016. aasta arvamust[1],

– võttes arvesse vastutava komisjoni poolt kodukorra artikli 69f lõike 4 alusel heaks kiidetud esialgset kokkulepet ja nõukogu esindaja poolt 19. detsembri 2018. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,

– võttes arvesse kodukorra artikleid 59 ja 39,

– võttes arvesse siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni raportit ja tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni, kultuuri- ja hariduskomisjoni, naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni ning petitsioonikomisjoni arvamusi (A8-0188/2017),

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha[2];

2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;

3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

---

1 ELT C 303, 19.8.2016, lk 103.

2 Käesolev seisukoht asendab 14. septembril 2017. aastal vastuvõetud muudatusettepanekud (Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2017)0347).

P8_TC1-COD(2015)0278

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 13. märtsil 2019. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/… toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete *kohta*

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[1],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt[2]

[1] ELT C 303, 19.8.2016, lk 103.
[2] Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2019. aasta seisukoht.

ning arvestades järgmist:

(1) Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, ühtlustades selleks ***teatavate toodete ja teenuste ligipääsetavusnõudeid käsitlevad*** liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, ***eelkõige*** kaotades ***ja vältides*** tõkkeid teatavate ligipääsetavate toodete ja teenuste vabale liikumisele, ***mis tulenevad liikmesriigiti erinevatest ligipääsetavusnõuetest***. See suurendaks ligipääsetavate toodete ja teenuste ***kättesaadavust*** siseturul ***ning parandaks asjaomase teabe ligipääsetavust***.

(2) Ligipääsetavate toodete ja teenuste järele on suur nõudlus ning ▌ ***prognooside kohaselt*** suureneb puuetega inimeste arv oluliselt. Keskkond, kus on parem ligipääs toodetele ja teenustele, võimaldab kaasavama ühiskonna tekkimist ja lihtsustab ***puuetega inimeste*** iseseisvat toimetulekut. ***Sellega seoses tuleks meeles pidada, et liidus on puuete esinemissagedus naiste seas suurem kui meeste seas.***

(3) Käesoleva direktiiviga määratletakse puuetega inimesed kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mis võeti vastu 13. detsembril 2006 („konventsioon“) ja mille osaline liit on olnud alates 21. jaanuarist 2011 ning mille kõik liikmesriigid on ratifitseerinud. Konventsioonis sätestatakse, et puuetega inimesed on isikud, „kellel on pikaajaline füüsiline, vaimne, intellektuaalne või meeleline kahjustus, mis koostoimes mitmesuguste takistustega võib tõkestada nende täielikku ja tõhusat osalemist ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel“. Käesoleva direktiiviga edendatakse täielikku ja tõhusat võrdset osalemist, parandades ligipääsu tavatoodetele ja -teenustele, mis on algselt kavandatud või hiljem kohandatud käsitlema puuetega inimeste erivajadusi.

(4) Käesolevast direktiivist saaksid kasu ka teised inimesed, kelle funktsionaalne võimekus on piiratud, näiteks eakad, rasedad ja pagasiga reisivad isikud. Käesolevas direktiivis osutatud mõiste „piiratud funktsionaalse võimekusega inimesed“ hõlmab isikuid, kellel on füüsiline, vaimne, intellektuaalne, meeleline vaegus või vanusega seotud vaegus või muu alaline või ajutine keha võimekusega seotud põhjus, mis koostoimes eri takistustega võib tõkestada inimese ligipääsu toodetele ja teenustele, tuues kaasa olukorra, kus kõnealuseid tooteid ja teenuseid on vaja kohandada nende konkreetsete vajadustega.

(5) Kuna liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad ▌ puuetega inimeste ligipääsu toodetele ja teenustele, on erinevad, takistab see ***kaupade ja teenuste*** ▌ vaba liikumist ning moonutab tõhusat konkurentsi siseturul. ***Mõnede toodete ja teenuste puhul suurenevad need erinevused liidus tõenäoliselt pärast konventsiooni jõustumist.*** Ettevõtjad, eelkõige väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd), on sellistest tõketest eriti mõjutatud.

(6) Erinevuste tõttu liikmesriikide ligipääsetavusnõuetes kardavad eelkõige kutsetöötajad, VKEd ja ***mikroettevõtjad*** siseneda ettevõtlusse väljaspool oma koduturgu. Liikmesriikides riigi või isegi piirkonna või kohaliku omavalitsuse tasandil kehtestatud ligipääsetavusnõuded erinevad praegu nii ulatuse kui ka üksikasjalikkuse poolest. Need erinevused mõjutavad negatiivselt konkurentsivõimet ja majanduskasvu, sest ligipääsetavate toodete ja teenuste väljatöötamise ja turustamisega iga liikmesriigi turu jaoks kaasnevad lisakulud.

(7) Ligipääsetavate toodete tarbijad ning ligipääsetavate ***teenuste ja tugitehnoloogiate*** kasutajad seisavad silmitsi kõrgete hindadega, mis tulenevad piiratud konkurentsist tarnijate vahel. Liikmesriikide õigusaktide killustatus vähendab potentsiaalset kasu, mis tuleneb kodu- ja välismaiste kolleegidega kogemuste vahetamisest ühiskonna ja tehnoloogia arengutele reageerimise küsimustes.

(8) Seetõttu on siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalik riigisiseste meetmete ühtlustamine liidu tasandil, et teha lõpp ligipääsetavate toodete ja teenuste turu killustatusele, saavutada mastaabisääst, hõlbustada piiriülest kaubandust ja liikuvust ning aidata ettevõtjatel suunata vahendeid innovatsiooni, selmet kasutada neid vahendeid killustatud ***õigusaktidest tulenevate kulude katmiseks liidu ulatuses***.

(9) Seda, et siseturg saab ligipääsetavusnõuete ühtlustamisest kasu, on näidanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu lifte käsitleva direktiivi 2014/33/EL[1] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 661/2009[2] kohaldamine transpordi valdkonnas.

(10) Amsterdami lepingule lisatud puuetega inimesi käsitleva deklaratsiooni nr 22 kohaselt leppisid liikmesriikide valitsuste esindajad kokku, et kavandades meetmeid vastavalt Euroopa Liidu toimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklile 114, peavad liidu institutsioonid arvesse võtma puuetega inimeste vajadusi.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/33/EL lifte ja lifti ohutusseadiseid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 96, 29.3.2014, lk 251).

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 661/2009, mis käsitleb mootorsõidukite, nende haagiste ning nende jaoks ette nähtud süsteemide, osade ja eraldi tehniliste seadmestike üldise ohutusega seotud tüübikinnituse nõudeid (ELT L 200, 31.7.2009, lk 1).

(11) Komisjoni 6. mai 2015. aasta teatise „Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia“ üldine eesmärk on tagada kestlik majanduslik ja sotsiaalne kasu, mida annab ühendatud digitaalne ühtne turg***, lihtsustades seeläbi kaubandust ja suurendades tööhõivet liidus***. Liidu tarbijad ei saa veel täielikult kasu hindadest ja valikust, mida ühtne turg võib pakkuda, sest piiriülesed internetitehingud on ikka veel väga piiratud. Killustatus piirab ka nõudlust piiriüleste e-kaubanduse tehingute järele. Samuti on vaja kooskõlastatud meetmeid, ***tagamaks*** et puuetega inimestele on täielikult kättesaadav ▌ elektrooniline infosisu, ***elektroonilise side teenused ja ligipääs audiovisuaalmeedia teenustele*** ▌. Seepärast on vaja ühtlustada ligipääsetavusnõuded kogu digitaalsel ühtsel turul ja tagada, et kõik liidu kodanikud, olenemata võimetest, saaksid ühtsest turust kasu.

(12) ***Pärast liidu ühinemist konventsiooniga*** on selle sätted lahutamatu osa liidu õiguskorrast ***ning on liidu institutsioonide ja liikmesriikide jaoks siduvad***.

(13) ***Konventsiooni*** kohaselt peavad ***konventsiooniosalised*** võtma asjakohased meetmed, et tagada puuetega inimestele teistega võrdsetel alustel ligipääs füüsilisele keskkonnale, transpordile, teabele ja suhtlusele, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ja -süsteemidele ning muudele avalikele ehitistele ja teenustele nii linna- kui ka maapiirkondades. ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee on ***teinud kindlaks*** vajaduse luua õigusraamistik, mis sisaldab konkreetseid, täidetavaid ja ajalisi kriteeriumeid ligipääsetavuse järkjärgulise rakendamise jälgimiseks.

(14) Konventsioonis kutsutakse konventsiooniosalisi üles algatama või edendama teadus- ja arendustööd uute tehnoloogiate valdkonnas ning edendama nende tehnoloogiate kättesaadavust ja kasutamist, kaasa arvatud puuetega inimestele sobivad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad, liikumise abivahendid, seadmed ja abistavad tehnoloogiad. Samuti kutsutakse konventsioonis üles eelistama taskukohase hinnaga tehnoloogiaid.

(15) ***Konventsiooni*** liikmesriikide õiguskorras jõustumise tõttu on vaja vastu võtta täiendavad siseriiklikud sätted toodete ja teenuste ligipääsetavuse kohta. Ilma liidu meetmeteta suurendaksid ***need sätted*** veelgi ***liikmesriikide õigus- ja haldusnormide*** erinevusi.

(16) Seetõttu tuleks hõlbustada konventsiooni rakendamist ***liidus***, nähes liidus ette ühised normid. ***Käesoleva direktiiviga toetatakse liikmesriike ka nende jõupingutustes täita ühtlustatud viisil riiklikke kohustusi ning konventsioonist tulenevaid kohustusi seoses ligipääsetavusega.***

(17) ***Komisjoni 15. novembri 2010. aasta teatis „***Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020: Uued sammud tõketeta Euroopa suunas***“***, mis on kooskõlas konventsiooniga, määratleb ligipääsetavuse ühena kaheksast tegevusvaldkonnast, ***osutab, et see on ühiskonnas osalemise üks põhilisi eeltingimusi ning selle eesmärk on tagada*** toodete ja teenuste ligipääsetavus.

(18) Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate ***toodete*** ja teenuste ***kindlaksmääramise*** aluseks on sõeluuring, mis viidi läbi mõjuhinnangu koostamise käigus ning millega tehti kindlaks asjaomased tooted ja teenused ▌ puuetega inimeste jaoks, ▌ mille puhul on liikmesriigid vastu võtnud või võivad tõenäoliselt vastu võtta erinevaid riiklikke ligipääsetavusnõudeid, ***mis häirivad siseturu toimimist***.

(***19)*** ***Et tagada käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate teenuste ligipääsetavus, peaksid ka selliste teenuste osutamisel kasutatud tooted, mida tarbija kasutab, vastama käesoleva direktiiviga kehtestatud ligipääsetavusnõuetele.***

(20) Isegi juhul, kui teenus või osa sellest ostetakse allhanke korras kolmandalt isikult, ei tohiks seada ohtu selle teenuse ligipääsetavust ja teenuseosutajad peaksid järgima käesolevas direktiivi kohaseid kohustusi. Teenuseosutajad peaksid ka tagama oma töötajatele asjakohase ja pideva koolituse, et nad kindlasti teaksid, kuidas kasutada ligipääsetavaid tooteid ja teenuseid. Koolitus peaks hõlmama selliseid teemasid nagu teavitamine, nõustamine ja reklaam.

(21) ▌ Ligipääsetavusnõuded ***tuleks kehtestada*** ettevõtjatele ja liikmesriikidele kõige vähem koormaval ***viisil*** ▌ .

(22) ▌ Tuleb täpsustada ligipääsetavusnõuded nende toodete ja teenuste turule laskmiseks, mis kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, et tagada nende vaba liikumine siseturul.

(23) Käesolev direktiiv peaks muutma funktsionaalsed ligipääsetavusnõuded kohustuslikeks ning üldisi eesmärke silmas pidades tuleks need sõnastada. Kõnealused nõuded peaksid olema piisavalt täpsed, et tekitada õiguslikult siduvaid kohustusi, ja piisavalt üksikasjalikud, et oleks võimalik hinnata nõuetele vastavust, eesmärgiga tagada siseturu hea toimimine käesoleva direktiiviga hõlmatud toodete ja teenuste jaoks***, ning need peaksid jätma teatava paindlikkuse, et võimaldada innovatsiooni***.

(*24)* ***Käesolev direktiiv sisaldab mitmeid funktsionaalse toimivuse kriteeriume, mis on seotud toodete ja teenuste töörežiimidega. Need kriteeriumid ei ole mõeldud üldise alternatiivina käesoleva direktiivi kohastele ligipääsetavusnõuetele, vaid neid tuleks kasutada üksnes väga konkreetsetel juhtudel. Neid kriteeriumeid tuleks kohaldada nimetatud toodete ja teenuste konkreetsete funktsioonide või omaduste suhtes, et muuta need ligipääsetavaks, kui käesoleva direktiivi kohastes ligipääsetavusnõuetes ei käsitleta ühte või enamat konkreetset funktsiooni või omadust. Juhul kui ligipääsetavusnõue hõlmab konkreetseid tehnilisi nõudeid ning nende tehniliste nõuete alternatiivne tehniline lahendus on tagatud tootes või teenuses, peaks see alternatiivne tehniline lahendus sellegipoolest vastama asjaomastele ligipääsetavusnõuetele ning asjaomaste funktsionaalse toimivuse kriteeriumide kohaldamise tulemuseks peaks olema võrdväärne või suurem ligipääsetavus.***

(25) Käesolev direktiiv peaks hõlmama tarbijale kasutamiseks ettenähtud üldotstarbelisi arvuti riistvarasüsteeme. Nende süsteemide ligipääsetaval viisil toimimiseks peaksid ka nende operatsioonisüsteemid olema ligipääsetavad. Selliseid arvuti riistvarasüsteeme iseloomustab mitmeotstarbeline olemus ja nende võime täita asjakohase tarkvara abil tarbijate poolt kõige sagedamini soovitavaid arvutitoiminguid; kõnealused süsteemid on ette nähtud tarbijatele kasutamiseks. Sellised arvuti riistvarasüsteemid on näiteks personaalarvutid, sealhulgas lauaarvutid, sülearvutid, nutitelefonid ja tahvelarvutid. Tarbeelektroonika toodetesse integreeritud eriotstarbelisi arvuteid ei peeta tarbijale kasutamiseks ettenähtud üldotstarbeliseks arvuti riistvarasüsteemiks. Käesolev direktiiv ei peaks eraldi hõlmama konkreetsete funktsioonidega üksikuid komponente, nagu emaplaat või mälukiip, mida kasutatakse või võidakse kasutada sellises süsteemis.

(26) Käesolev direktiiv peaks hõlmama ka makseterminale, sealhulgas nii nende riist- kui ka tarkvara, ja teatavaid interaktiivseid iseteeninduster minale, sealhulgas nii nende riist- kui ka tarkvara, mida kasutatakse käesoleva direktiiviga hõlmatud teenuste osutamiseks, näiteks pangaautomaadid, piletiautomaadid, mis väljastavad füüsilisi pileteid teenustele ligipääsuks, nagu näiteks sõidupileteid väljastavad automaadid, pangakontori järjekorrapileteid väljastavad masinad, registreerimisautomaadid ja teavet pakkuvad interaktiivsed iseteeninduster minalid, sealhulgas interaktiivsed teabeekraanid.

(27) Teatavad teavet pakkuvad interaktiivsed iseteenindusterminalid, mis on paigaldatud sõidukite, õhusõidukite, laevade või veeremi integreeritud osadena, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalast siiski välja jätta, kuna need moodustavad osa sellistest sõidukitest, õhusõidukitest, laevadest või veeremist, mis ei ole käesoleva direktiiviga hõlmatud.

(28) Käesolev direktiiv peaks samuti hõlmama elektroonilise side teenuseid, sealhulgas hädaolukorra sidet nii nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/1972[1]. Praegu erinevad puuetega inimestele ligipääsu andmiseks võetavad meetmed liikmesriigiti ega ole kogu siseturu piires ühtlustatud. Selle tagamine, et kogu liidus kohaldatakse samu ligipääsetavusnõudeid, aitab saavutada mastaabisäästu ettevõtjatel, kes tegutsevad rohkem kui ühes liikmesriigis, ning hõlbustab tulemuslikku ligipääsu puuetega inimestele nii oma liikmesriigis kui ka reisides teistes liikmesriikides. Et elektroonilise side teenused, sealhulgas hädaolukorra side, oleksid ligipääsetavad, peaksid teenuseosutajad lisaks häälele nägema ette reaalajas tekstiedastuse ja tervikvestluse teenused, kus kasutatakse nende edastatud videot, tagades kõigi nende sidevahendite sünkroniseerimise. Liikmesriikidel peaks lisaks käesoleva direktiivi nõuetele kooskõlas direktiiviga (EL) 2018/1972 olema võimalik määrata edastusteenuse osutaja, mida puuetega inimesed saaksid kasutada.

---

[1] ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).***

(29) Käesoleva direktiiviga ühtlustatakse ligipääsetavusnõuded elektroonilise side teenustele ja seotud toodetele ning täiendatakse direktiivi (EL) 2018/1972, milles sätestatakse võrdväärse ligipääsu ja valiku nõuded puuetega lõppkasutajatele. Direktiivis (EL) 2018/1972 sätestatakse samuti nõuded universaalteenuse osutamise kohustuse alusel internetiühenduse ja häälside taskukohasusele ning seotud lõppseadmete, eriseadmete ja -teenuste taskukohasusele ja kättesaadavusele puuetega tarbijate jaoks.

(30) Käesolev direktiiv peaks samuti hõlmama tarbija lõppseadmeid, millel on interaktiivne andmetöötlusvõimsus ja mida kasutatakse eeldatavasti peamiselt elektroonilise side teenustele ligipääsuks. Käesoleva direktiivi kohaldamisel peaksid need seadmed hõlmama selliseid seadmeid nagu ruuter või modem, mida kasutatakse osana elektroonilise side teenustele ligipääsu loomisel.

(31) Käesoleva direktiivi kohaldamisel peaks ligipääs audiovisuaalmeedia teenustele tähendama, et tagatud on ligipääs audiovisuaalsele sisule ja mehhanismidele, mis võimaldavad puuetega kasutajatel kasutada oma tugitehnoloogiaid. Teenused, millega antakse ligipääs audiovisuaalmeedia teenustele, võiksid hõlmata veebisaite, internetipõhiseid rakendusi; digiboksipõhiseid rakendusi, allalaaditavaid rakendusi, mobiilsideseadmetel põhinevaid teenuseid, sealhulgas mobiilirakendusi ja nendega seotud multimeediamängijaid ning ühendatud televisiooniteenuseid. Audiovisuaalmeedia teenuste ligipääsetavust reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu ***direktiiviga 2010/13/EL***[1]***, erandiks on ligipääs elektroonilistele saatekavadele, mis on hõlmatud käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate audiovisuaalmeedia teenustele ligipääsu andvate teenuste määratlusega.***

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

(32) Lennu-, bussi-, raudtee- ja veetranspordi reisijateveo teenuste kontekstis peaks käesolev direktiiv hõlmama muuhulgas puuetega inimestele reisimiseks vajaliku transporditeenusealase teabe, sealhulgas reaalajas reisiteabe andmist veebisaitide, mobiiliseadmetel põhinevate teenuste, interaktiivsete teabeekraanide ja interaktiivsete iseteeninduster minalide kaudu. Siia alla võiks kuuluda teave teenuseosutaja reisijateveo toodete ja teenuste kohta, enne reisi antav teave, reisi ajal antav teave ja teenuse tühistamisel või väljumise hilinemisel antav teave. Muud teabeelemendid võiksid hõlmata ka näiteks teavet hindade ja sooduskampaaniate kohta.

(33) Käesolev direktiiv peaks hõlmama ka veebisaite, mobiilsideseadmetel põhinevaid teenuseid, sealhulgas mobiilirakendusi, mille on välja töötanud või kättesaadavaks teinud käesoleva direktiiviga hõlmatud reisijateveoteenuste osutajad või mis on välja töötatud või kättesaadavaks tehtud nende nimel, elektroonilise piletimüügi teenused, elektroonilised piletid ja interaktiivsed teabeekraanid.

(34) Käesoleva direktiivi kohaldamisala kindlaksmääramine lennu-, bussi-, raudtee- ja veetranspordi reisijateveo teenuste osas peaks põhinema reisijate õigustega seotud kehtivatel valdkondlikel õigusaktidel. Kui käesolevat direktiivi teatud veoteenuste liikidele ei kohaldata, peaksid liikmesriigid ergutama teenuseosutajaid kohaldama käesoleva direktiivi kohaseid asjakohaseid ligipääsetavusnõudeid.

(35) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2016/2102[1] seatakse transporditeenuseid, sealhulgas linna- ja linnalähitranspordi ning piirkondliku transpordi teenuseid osutavatele avaliku sektori asutustele juba kohustus teha oma veebisaidid ligipääsetavaks. Käesolevas direktiivis sisalduvad erandid teenuseid, sealhulgas linna- ja linnalähitranspordi ning piirkondliku transpordi teenuseid osutavatele mikroettevõtjatele. Lisaks sisaldab käesolev direktiiv kohustust tagada, et e-kaubanduse veebisaidid oleksid ligipääsetavad. Kuna käesolev direktiiv sisaldab eratransporditeenuste osutajate valdavale enamusele pandud kohustust teha veebis pileteid müües oma veebisaidid ligipääsetavaks, ei ole käesolevas direktiivis vaja kehtestada lisanõudeid linna- ja linnalähitranspordi ning piirkondliku transpordi teenuse osutajate veebisaitidele.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust (ELT L 327, 2.12.2016, lk 1).

(36) Ligipääsetavusnõuete teatud elemendid, eelkõige seoses käesolevas direktiivis sätestatud teabe esitamisega, on juba hõlmatud reisijateveo valdkonnas kehtivate liidu õigusaktidega. See sisaldab elemente, mis sisalduvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 261/2004[1], Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1107/2006[2] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1371/2007[3], Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1177/2010[4] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 181/2011[5]. See sisaldab ka asjakohaseid õigusakte, mis on vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/57/EÜ[6] alusel. Regulatiivse järjepidevuse tagamiseks peaks jätkama nimetatud määrustes sätestatud ligipääsetavusnõuete kohaldamist senisel viisil. Sellegipoolest täiendaksid käesoleva direktiivi kohased lisanõuded olemasolevaid nõudeid, parandades siseturu toimimist transpordi valdkonnas ja tuues kasu puuetega inimestele.

---

1 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1).***

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).

3 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 315, 3.12.2007, lk 14).***

4 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).***

5 ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).***

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/57/EÜ ühenduse raudteesüsteemi koostalitlusvõime kohta (ELT L 191, 18.7.2008, lk 1).

(37) Käesolevas direktiivis ei tuleks hõlmata transporditeenuste teatavaid elemente, kui neid teenuseid osutatakse väljaspool liikmesriikide territooriumi, ning seda ka juhul, kui teenus on suunatud liidu turule. Nende elementidega seoses peaksid reisijateveo teenuste pakkujad olema üksnes kohustatud tagama, et käesoleva direktiivi nõudeid täidetakse teenuse selle osa suhtes, mida pakutakse liidu territooriumil. Lennutranspordi puhul peaks aga liidu lennuettevõtjad olema kohustatud tagama, et käesoleva direktiivi nõudeid täidetakse ka lendude puhul, mis väljuvad kolmandas riigis asuvast lennujaamast liikmesriigi territooriumil asuvasse lennujaama. Peale selle peaksid kõik lennuettevõtjad, sealhulgas need, kellel ei ole liidus antud lennutegevusluba, olema kohustatud tagama, et käesoleva direktiivi nõudeid täidetakse liikmesriigi territooriumilt kolmanda riigi territooriumile väljuvate lendude puhul.

(38) Linnade ametiasutusi tuleks ergutada integreerima linnatransporditeenuste tõketeta ligipääsetavust oma kestliku linnalise liikumiskeskkonna kavadesse ning avaldama korrapäraselt loetelusid linna ühistranspordi ja liikuvuse tõketeta ligipääsetavuse alastest parimatest tavadest.

(39) Pangandus- ja finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusaktide eesmärk on kaitsta nende teenuste tarbijaid kogu liidus ja anda neile teavet, kuid need ei sisalda ligipääsetavusnõudeid. Et võimaldada puuetega inimestel kasutada kogu liidus kõnealuseid teenuseid, sealhulgas vajaduse korral veebisaitide kaudu, ja mobiilsideseadmetel põhinevaid teenuseid, sealhulgas mobiilirakendusi, teha teadlikke otsuseid ja olla kindlad, et neid kaitstakse asjakohaselt teiste tarbijatega võrdsetel alustel, ning tagada võrdsed võimalused teenuseosutajatele, tuleks käesolevas direktiivis sätestada ühised ligipääsetavusnõuded teatavate tarbijatele mõeldud pangandus- ja finantsteenuste jaoks.

(40) Asjakohased ligipääsetavusnõuded peaksid kehtima ka identimismeetoditele, elektroonilistele allkirjadele ja makseteenustele, sest need on vajalikud tarbijale mõeldud pangatehingute tegemisel.

(41) E-raamatute failid põhinevad elektroonilistel arvutikoodidel, mis võimaldavad levitada ja sirvida suures osas teksti ja graafilisel kujul olevaid teoseid. E-raamatute failidele ligipääsetavus oleneb selliste koodide täpsusest, ennekõike mis puudutab teose eri põhielementide kvalifikatsiooni ja selle struktuuri standardkirjeldust. Ligipääsetavusega seotud koostalitlusvõime peaks optimeerima selliste failide ühilduvust kasutajaagentide ning praeguste ja tulevaste tugitehnoloogiatega. Eriväljaannete, nagu koomiksite, laste- ja kunstiraamatute erielemente tuleks kaaluda seoses kõigi kohaldatavate ligipääsetavusnõuetega. Kui liikmesriikides kehtiksid erinevad ligipääsetavusnõuded, siis oleks kirjastajatel ja teistel ettevõtjatel raske siseturu eelistest kasu saada, see võib tekitada e-lugerite koostalitlusprobleeme ja piirata puuetega tarbijate ligipääsu. E-raamatute kontekstis võiks teenuseosutaja mõiste hõlmata kirjastajaid ja teisi e-raamatuid levitavaid ettevõtjaid. Tunnistatakse, et puuetega inimesed seisavad endiselt silmitsi tõketega ligipääsul autoriõiguste ja kaasnevate õigustega kaitstud sisule, ning et selle olukorraga tegelemiseks on juba võetud teatavaid meetmeid, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1564[1] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1563[2] vastuvõtmisega, ning et tulevikus võiks sellega seoses võtta täiendavaid liidu meetmeid.

---

1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1564, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude kaitstud objektide teatavaid lubatud kasutusviise pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides ning millega muudetakse direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (ELT L 242, 20.9.2017, lk 6).

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1563, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektide ligipääsetavas vormis koopiate piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides (ELT L 242, 20.9.2017, lk 1).

(42) Käesolevas direktiivis määratletakse e-kaubanduse teenused vahemaa tagant osutatava teenusena veebisaitide ja mobiiliseadmetel põhinevate teenuste kaudu, mida osutatakse elektroonilisel teel tarbija isikliku taotluse põhjal eesmärgiga sõlmida tarbijaleping. Nimetatud määratluse kohaldamisel tähendab „vahemaa tagant“, et teenust osutatakse ilma poolte üheaegse kohalolekuta; „elektroonilisel teel“ tähendab, et teenus saadetakse lähtepunktist ja võetakse sihtkohas vastu elektrooniliste andmetöötlus- (sh digitaalne pakkimine) ja andmesäilitusseadmete abil ning seda saadetakse, edastatakse ja võetakse vastu täielikult juhtmete või raadio kaudu, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil; „tarbija isikliku taotluse põhjal“ tähendab, et teenust osutatakse isikliku taotluse põhjal. Võttes arvesse e-kaubanduse teenuste suurenenud tähtsust ja nende kõrgtehnoloogilist olemust on oluline, et nende ligipääsetavusele kohalduksid ühtlustatud nõuded.

(43) Käesoleva direktiivi kohaseid ligipääsetavuskohustusi e-kaubanduse teenustele tuleks kohaldada mis tahes toote või teenuse internetimüügi suhtes ning seetõttu ka käesoleva direktiiviga eraldiseisvalt hõlmatud toote või teenuse müügi suhtes.

(44) Hädaolukorra sidele vastamise ligipääsetavusega seotud meetmeid tuleks võtta nii, et see ei piiraks ega mõjutaks hädaabiteenistuste endi korraldust, mis jääb liikmesriikide ainupädevusse.

(45) Kooskõlas direktiiviga (EL) 2018/1972 peavad liikmesriigid tagama hädaolukorra side kaudu puuetega lõppkasutajatele teiste lõppkasutajatega samaväärse ligipääsu hädaabiteenistustele kooskõlas toodete ja teenuste ligipääsetavusnõudeid ühtlustava liidu õigusega. Komisjon ning riikide reguleerivad ja muud pädevad asutused peavad võtma asjakohaseid meetmeid tagamaks, et teises liikmesriigis reisides on hädaabiteenused puuetega lõppkasutajatele teiste lõppkasutajatega samaväärselt ja võimaluse korral ilma eelregistreerimiseta ligipääsetavad. Nende meetmetega tuleks püüda tagada liikmesriikidevaheline koostalitlusvõime ja need peavad põhinema võimalikult suurel määral Euroopa standarditel või spetsifikatsioonidel, mis on sätestatud kooskõlas direktiivi (EL) 2018/1972 artikliga 39. Sellised meetmed ei takista liikmesriike võtmast vastu lisanõudeid kõnealuses direktiivis esitatud eesmärkide saavutamiseks. Alternatiivina käesolevas direktiivis sätestatud ligipääsetavusnõuete täitmisele seoses puuetega kasutajate jaoks mõeldud hädaolukorra sidele vastamisega peaks liikmesriikidel olema võimalik määrata edastusteenuse osutajast kolmas osapool, mida puuetega inimesed saaksid kasutada side pidamiseks häirekeskusega, kuni need häirekeskused on suutelised kasutama elektroonilise side teenuseid internetiprotokollide kaudu, et tagada hädaolukorra sidele vastamise ligipääsetavus. Igal juhul ei tohiks käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi tõlgendada nii, nagu need piiraksid või vähendaksid mis tahes puuetega lõppkasutajate teenindamisega seotud kohustusi, sealhulgas võrdväärset ligipääsu elektroonilistele sideteenustele ning hädaabiteenustele ning samuti direktiivis (EL) 2018/1972 sätestatud ligipääsetavust käsitlevaid kohustusi.

(46) Direktiivis (EL) 2016/2102 määratletakse avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste ligipääsetavusnõuded ning sätestatakse muud sellega seonduvad aspektid, ennekõike asjakohaste veebisaitide ja mobiilirakenduste vastavust käsitlevad nõuded. Kõnealune direktiiv sisaldab aga konkreetset erandite loetelu. Samalaadseid erandeid kohaldatakse ka käesoleva direktiivi suhtes. Mõned avaliku sektori veebisaitide ja mobiilirakenduste kaudu toimuvad tegevused, nagu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad reisijateveo teenused või e-kaubanduse teenused, peaksid lisaks olema kooskõlas käesoleva direktiivi kohaste ligipääsetavusnõuetega, tagamaks et toodete ja teenuste internetimüük on puuetega inimestele ligipääsetav sõltumata sellest, kas müüjaks on avalik-õiguslik või erasektori ettevõtja. Käesoleva direktiivi kohased ligipääsetavusnõuded tuleks viia kooskõlla direktiivi (EL) 2016/2102 nõuetega, olenemata erinevustest näiteks järelevalves, aruandluses ja jõustamises.

(47) Veebisaitide ja mobiilirakenduste ligipääsetavuse direktiivis (EL) 2016/2102 kasutatud neli põhimõtet on järgmised: tajutavus – teavet ja kasutajaliidese komponente peab esitama kasutajatele viisil, mida nad suudavad tajuda; talitlusvõime – kasutajaliidese komponendid ja navigeerimine peavad olema kasutatavad; mõistetavus – teave ja kasutajaliidese toimimine peavad olema mõistetavad; ja töökindlus – sisu peab olema piisavalt töökindel selleks, et seda saaksid usaldusväärselt tõlgendada väga erinevad kasutajaagendid, sh tugitehnoloogiad. Neid põhimõtted on asjakohased ka käesoleva direktiivi (EL) 2016/2102 kohaldamisel.

(48) Liikmesriigid ***peaksid*** võtma kõik asjakohased meetmed selle tagamiseks, et kui käesoleva direktiiviga hõlmatud tooted ja teenused vastavad ***kohaldatavatele*** ligipääsetavusnõuetele, ei ole nende vaba liikumine liidus ligipääsetavuse tõttu takistatud.

(49) Mõnel juhul hõlbustaksid ühtsed tehiskeskkonna ligipääsetavusnõuded seotud teenuste ja puuetega inimeste vaba liikumist. Seetõttu tuleks käesoleva direktiiviga võimaldada liikmesriikidel lisada teenuste osutamiseks kasutatav tehiskeskkond käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, tagades vastavuse ligipääsetavusnõuetele, mis on sätestatud ***III*** lisas.

(50) Ligipääsetavus tuleks saavutada ***süsteemse*** takistuste kõrvaldamise ja nende tekke ärahoidmisega, eelistatavalt „universaaldisaini“ lähenemisviisi abil***, mis aitab tagada puuetega inimestele ligipääsetavuse teistega võrdsetel alustel. Konventsiooni kohaselt tähendab see lähenemisviis toodete, keskkonna, programmide ja teenuste disainimist sellisel viisil, mis muudab nad suurimal võimalikul määral kõigile inimestele kasutatavaks, ilma et oleks vaja teha kohandusi või kasutada eridisaini. Kooskõlas konventsiooniga ei tohi universaaldisain välistada vajaduse korral abivahendite valmistamist kindlatele puuetega inimeste rühmadele. Lisaks*** ei tohiks ligipääsetavus välistada mõistlike abinõude võtmist, kui seda ***nõutakse*** liidu või liikmesriigi õigusega. ***Ligipääsetavust ja universaaldisaini tuleks tõlgendada kooskõlas puuetega inimeste õiguste komitee üldkommentaariga nr 2(2014) konventsiooni artikli 9 (Ligipääsetavus) kohta.***

(51) Tooted ja teenused, mis kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, ei kuulu automaatselt nõukogu direktiivi 93/42/EMÜ[1] kohaldamisalasse. Mõni tugitehnoloogia, mis on meditsiiniseade, võiks siiski kuuluda nimetatud direktiivi kohaldamisalasse.

(52) Enamik töökohti liidus on VKEdes ja mikroettevõtetes. Nad on tulevase majanduskasvu jaoks otsustava tähtsusega, kuid neil on sageli raskusi ja takistusi oma toodete või teenuste arendamisel, eelkõige piiriüleselt. Seetõttu on vaja lihtsustada VKEde ja mikroettevõtjate tegevust, ühtlustades ligipääsetavust käsitlevad siseriiklikud sätted ja samal ajal säilitades vajalikud kaitseklauslid.

(53) Et mikroettevõtjad ja VKEd saaksid käesolevast direktiivist kasu, peavad nad tõepoolest vastama komisjoni soovituse 2003/361/EÜ[2] ja asjaomase kohtupraktika nõuetele, mille eesmärk on takistada neis sisalduvatest normidest kõrvalehoidmist.

---

1 Nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiiv 93/42/EMÜ meditsiiniseadmete kohta (EÜT L 169, 12.7.1993, lk 1).

2 Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus ***2003/361/EÜ*** mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

(54) Liidu õigusaktide järjepidevuse ***tagamiseks*** peaks käesolev direktiiv põhinema Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusel nr 768/2008/EÜ,[1] kuna direktiiv hõlmab tooteid, mis on juba hõlmatud teiste liidu õigusaktidega, ***tunnistades samas käesolevas direktiivi kohaste ligipääsetavusnõuete eripära***.

(55) Kõik tarne- ja turustamisahelas osalevad ettevõtjad***, kes kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse,*** peaksid tagama, et nad teevad turul kättesaadavaks ainult käesoleva direktiiviga ▌ vastavuses olevad tooted. ***Sama peaks kehtima teenuseid osutavatele ettevõtjatele.*** On vaja ette näha selge ja proportsionaalne kohustuste jagunemine, mis vastab iga ettevõtja rollile tarne- ja turustusprotsessis.

(56) Ettevõtjad peaksid vastutama toodete ja teenuste nõuetekohasuse eest ***seoses oma rolliga*** tarneahelas, et tagada ligipääsetavuse kõrgetasemeline kaitse ning õiglane konkurents liidu turul.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 93/465/EMÜ (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82).

(***57)*** ***Käesoleva direktiivi kohustusi tuleks kohaldada võrdselt nii erasektori kui ka avaliku sektori ettevõtjate suhtes.***

(58) Kõige sobivam täieliku vastavushindamise teostaja on tootja, kellel on üksikasjalikud teadmised toote väljatöötamise ja tootmise protsessist. ***Ehkki toodete*** vastavuse ***eest vastutab*** tootja***, peaks tähtis roll olema turujärelevalveasutustel, kontrollides, kas liidus kättesaadavaks tehtud tooted on toodetud kooskõlas liidu õigusega.***

(59) Importijad ja turustajad peaksid olema kaasatud liikmesriikide ametiasutuste teostatud turujärelevalvesse ning nad peaksid selles aktiivselt osalema, andes pädevatele asutustele asjaomase tootega seotud kogu vajaliku teabe.

(60) Importijad peaksid tagama, et kolmandatest riikidest liidu turule sisenevad tooted oleksid vastavuses ▌ käesoleva direktiiviga ja eelkõige, et tootjad oleksid nende toodete puhul kasutanud nõuetekohaseid vastavushindamismenetlusi.

(61) Toote turulelaskmisel peaks iga importija märkima tootele oma nime, registreeritud kaubanime või registreeritud kaubamärgi ja kontaktaadressi.

(62) Turustajad peaksid tagama, et nendepoolne toote käitlemine ei mõjuta negatiivselt toote vastavust käesolevas direktiivis sätestatud ligipääsetavusnõuetele.

(63) Kui ettevõtja laseb toote turule oma nime või kaubamärgi all või muudab toodet selliselt, et see võiks mõjutada juba turule lastud toote vastavust kohaldatavatele nõuetele, tuleks teda käsitada tootjana ja talle peaks laienema tootja kohustused.

(64) Proportsionaalsuse huvides tuleks ligipääsetavusnõudeid kohaldada üksnes niivõrd, kuivõrd need ei põhjusta ebaproportsionaalset koormust asjaomastele ettevõtjatele ega nõua nende toodete ja teenuste märkimisväärset muutmist, mis viiks nende täieliku muutmiseni ***käesoleva direktiivi mõistes***. ***Sellele vaatamata tuleks kehtestada kontrollimehhanismid, et kontrollida ligipääsetavusnõuete kohaldamisel tehtud erandite õigustatust.***

(65) Käesolevas direktiivis tuleks järgida põhimõtet „kõigepealt mõtle väikestele“ ja selles peaks võtma arvesse VKEde halduskoormust. Sellega tuleks kehtestada lihtsad vastavushindamise normid ning ettevõtjate kaitseklauslid, mitte üldised erandid ja mööndused kõnealustele ettevõtjatele. Seega tuleks sobivaima vastavushindamismenetluse valimise ja rakendamise normide koostamisel võtta arvesse VKEde olukorda ning kohustus hinnata vastavust ligipääsetavusnõuetele peaks piirduma sellega, et need ei kujutaks endast ebaproportsionaalselt suurt halduskoormust VKEdele. Lisaks peaksid turujärelevalveasutused tegutsema proportsionaalselt ettevõtjate suurusega ning sellega, kas vaatlusalune toodang on väikesemahuline seeriatoodang või mitteseeriatoodang, ilma et loodaks tarbetuid takistusi VKEde jaoks ning ohustataks avaliku ***huvi*** kaitset.

(66) Erandjuhtudel, kui käesolevas direktiivis sätestatud ligipääsetavusnõuete täitmine toob ettevõtjatele kaasa ebaproportsionaalse koormuse, tuleks neilt nende nõuete täitmist nõuda vaid siis, kui need ei põhjusta ebaproportsionaalset koormust. Sellistel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ei pruugi ettevõtjatel olla mõistlikult võimalik täielikult kohaldada ühte või mitut käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuet. Küll aga peaks ettevõtja tegema käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva teenuse või toote nii ligipääsetavaks kui võimalik, kohaldades neid nõudeid sellises ulatuses, et need ei põhjusta ebaproportsionaalset koormust. Neid ligipääsetavusnõudeid, mille puhul ettevõtja ei ole leidnud, et need põhjustavad ebaproportsionaalse koormuse, tuleks kohaldada täiel määral. Ebaproportsionaalsest koormusest tulenevad ühe või mitme ligipääsetavusnõude järgimise erandid ei tohiks minna kaugemale sellest, mis on tingimata vajalik, et seda koormust vähendada konkreetse toote või teenuse puhul konkreetsel juhul. Meetmeid, mis põhjustaksid ebaproportsionaalse koormuse, tuleks mõista kui meetmeid, mis paneksid ettevõtjale ülemäärase korraldusliku või rahalise lisakoormuse, võttes seejuures arvesse tõenäolist kasu, mida need vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud kriteeriumidele võivad puuetega inimestele tuua. Tuleks määrata kindlaks kõnealustel kaalutlustel põhinevad kriteeriumid, et võimaldada nii ettevõtjatel kui ka asjaomastel asutustel võrrelda eri olukordi ja hinnata süstemaatiliselt ebaproportsionaalse koormuse võimalikku olemasolu. Selle hindamisel, millises ulatuses ei ole ligipääsetavusnõudeid seetõttu võimalik täita, et need põhjustaksid ebaproportsionaalse koormuse, tuleks arvesse võtta üksnes õiguspäraseid põhjuseid. Õiguspäraseks põhjuseks ei tohiks olla see, et ligipääsetavust ei peeta prioriteediks, et puudub aeg või puuduvad teadmised.

(67) Ebaproportsionaalse koormuse üldisel hindamisel tuleks kasutada VI lisas sätestatud kriteeriume. Ettevõtja peaks ebaproportsionaalse koormuse hindamise dokumenteerima, võttes arvesse asjakohaseid kriteeriume. Teenuseosutajad peaksid ebaproportsionaalse koormuse hinnangu vähemalt iga viie aasta järel uuesti läbi vaatama.

(68) Ettevõtja peaks teavitama asjaomaseid asutusi sellest, et ta on lähtunud käesoleva direktiivi sätetest, mis käsitlevad täielikku muutmist ja/või ebaproportsionaalset koormust. Ainult asjaomaste asutuste nõudel peaks ettevõtja esitama koopia hinnangust, milles selgitatakse, miks tema toode või teenus ei ole täielikult ligipääsetav, ja lisama tõendid ebaproportsionaalse koormuse ja/või täieliku muutmise kohta.

(69) Kui teenuseosutaja leiab nõutava hinnangu alusel, et nõue, mille kohaselt peaksid kõik käesoleva direktiiviga kaetud teenuste osutamiseks kasutatavad iseteeninduster minalid vastama käesoleva direktiivi kohastele ligipääsetavusnõuetele, tooks talle kaasa ebaproportsionaalse koormuse, peaks teenuseosutaja kohaldama neid nõudeid siiski sellises ulatuses, mil need veel ei põhjusta ebaproportsionaalset koormust. Järelikult peaks teenuseosutaja hindama, milline on iseteeninduster minalide piiratud ligipääsetavuse ulatus või täielikult ligipääsetavate iseteeninduster minalide arv, mis võimaldaks tal vältida ebaproportsionaalset koormust, mis talle muul juhul langeks, ning temalt tuleks käesolevas direktiivis sätestatud ligipääsetavusnõuete täitmist nõuda üksnes sellises ulatuses.

(70) Mikroettevõtjaid eristavad kõigist teistest ettevõtjatest nende piiratud inimressursid ja aastakäive või aastabilanss. Seetõttu nõuab ligipääsetavusnõuete järgimine mikroettevõtjatelt üldiselt suuremat osa nende finants- ja inimressurssidest teiste ettevõtjatega võrreldes ning moodustab suurema tõenäosusega ebaproportsionaalse osa kuludest. Märkimisväärne osa mikroettevõtjate kuludest tuleneb dokumentide ja registrite täitmisest või säilitamisest, et näidata vastavust liidu õiguse kohastele erinevatele nõuetele. Kuigi kõik käesoleva direktiiviga hõlmatud ettevõtjad peaksid olema suutelised hindama käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuete täitmise proportsionaalsust ja täitma neid üksnes ulatuses, mis ei ole ebaproportsionaalne, oleks sellise hindamise nõudmine teenuseid osutavatelt mikroettevõtjatelt iseenesest ebaproportsionaalne koormus. Seetõttu ei tuleks käesoleva direktiivi nõudeid ja kohustusi kohaldada mikroettevõtjate suhtes, kes osutavad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid teenuseid.

(71) Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate toodetega tegelevate mikroettevõtjate suhtes peaksid käesolevas direktiivis kehtima leebemad nõuded ja kohustused, et vähendada halduskoormust.

(72) Ehkki mõned mikroettevõtjad on käesoleva direktiivi kohustustest vabastatud, tuleks kõiki mikroettevõtjaid innustada tootma, importima ja levitama käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele vastavaid tooteid ja osutama käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele vastavaid teenuseid, et suurendada nende ettevõtete konkurentsivõimet ja kasvupotentsiaali siseturul. Liikmesriigid peaksid seetõttu andma mikroettevõtjatele suunised ja vahendid, et hõlbustada käesoleva direktiivi ülevõtmiseks kohaldatavate riiklike meetmete rakendamist.

(73) Kõik ettevõtjad peaksid tooteid turule lastes või kättesaadavaks tehes või teenuseid osutades käituma vastutustundlikult ja täies kooskõlas asjakohaste õiguslike nõuetega.

(74) Selleks et hõlbustada kohaldatavatele ***ligipääsetavus***nõuetele ***vastavuse*** hindamist, on vaja sätestada eeldus, et nõuetele vastavaks saab lugeda tooted ja teenused, mis vastavad vabatahtlikele harmoneeritud standarditele, mis on vastu võetud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1025/2012[1] ▌, eesmärgiga ***koostada*** kõnealuste nõuete üksikasjalikud tehnilised spetsifikatsioonid. Komisjon on juba esitanud Euroopa standardiorganisatsioonidele mitu ligipääsetavusega seotud standardimistaotlust***, nagu standardimisvolitused M/376, M/473 ja M/420,*** mis oleksid asjakohased harmoneeritud standardite väljatöötamiseks.

(75) Määruses (EL) nr 1025/2012 on sätestatud menetlus harmoneeritud standarditele ametlike vastuväidete esitamiseks, kui leitakse, et need standardid ei vasta käesoleva direktiivi nõuetele.

▌

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).

(76) ***Euroopa standardid peaksid olema turupõhised, võtma arvesse avalikku huvi ja poliitilisi eesmärke, mis on selgelt esitatud komisjoni taotluses ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile harmoneeritud standardite koostamiseks, ning põhinema konsensusel.*** Harmoneeritud standardite puudumisel ja juhul, kui see on vajalik siseturu ühtlustamise eesmärgil, peaks komisjonil olema võimalik võtta ***teatavatel juhtudel*** vastu rakendusakte, millega kehtestatakse käesoleva direktiivi kohaste ligipääsetavusnõuete ▌ tehnilised spetsifikatsioonid. ***Tehniliste spetsifikatsioonide kasutamine peaks seetõttu piirduma nende juhtudega. Komisjonil peaks olema võimalik võtta vastu näiteks tehnilisi spetsifikatsioone eelkõige juhul, kui standardimisprotsess on blokeeritud sidusrühmade vahelise konsensuse puudumise tõttu või kui harmoneeritud standardi kehtestamine viibib põhjendamatult, näiteks seetõttu, et ei saavutata nõutavat kvaliteeti. Komisjon peaks jätma piisavalt aega ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile esitatud harmoneeritud standardite koostamise taotluse vastuvõtmise ja sama ligipääsetavusnõudega seotud tehnilise spetsifikatsiooni vastuvõtmise vahele. Komisjonil ei tohiks lubada võtta vastu tehnilist spetsifikatsiooni, kui ta ei ole kõigepealt püüdnud vastavaid ligipääsetavusnõudeid saavutada Euroopa standardimissüsteemi abil, välja arvatud juhul, kui komisjon suudab tõendada, et need tehnilised spetsifikatsioonid vastavad määruse (EL) nr 1025/2012 II lisa nõuetele.***

(77) Selleks et kehtestada kõige tõhusamal viisil käesoleva direktiivi kohastele toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuetele vastavaid harmoneeritud standardeid ja tehnilisi spetsifikatsioone, peaks komisjon kaasama võimaluse korral protsessi Euroopa puuetega inimeste katusorganisatsioonid ja kõik teised asjaomased sidusrühmad.

(78) Selleks et turujärelevalve eesmärgil tagada teabe tulemuslik kättesaadavus, peaks kõigile kohaldatavatele liidu õigusaktidele vastavuse kindlakstegemiseks vajalik teave olema ***tehtud*** kättesaadavaks ühes ühtses ELi vastavusdeklaratsioonis. Ettevõtjate halduskoormuse vähendamiseks peaks neil olema võimalus lisada ühtsele ELi vastavusdeklaratsioonile ***kõik*** asjakohased individuaalsed vastavusdeklaratsioonid.

(79) Toodete vastavushindamise suhtes peaks käesoleva direktiivi puhul kasutama tootmise sisekontrolli moodulit A, mis on esitatud otsuse nr 768/2008/EÜ II lisas, sest see võimaldab ettevõtjatel näidata ja pädevatel asutustel tagada, et turul kättesaadavaks tehtud tooted vastavad ligipääsetavusnõuetele, tekitamata samal ajal liigset koormust.

(80) Toodete turujärelevalve tegemisel ja teenuste vastavuse kontrollimisel peaksid asutused samuti kontrollima, et vastavushindamised, sealhulgas vajaduse korral täieliku muutmise või ebaproportsionaalse koormuse hindamine on nõuetekohaselt läbi viidud. Oma kohustuste täitmisel peaksid asutused samuti tegema seda koostöös puuetega inimeste ning neid ja nende huve esindavate organisatsioonidega.

(81) Teenuste puhul tuleks teave, mis on vajalik käesoleva direktiivi kohase ligipääsetavusnõuetele ▌ vastavuse hindamiseks, esitada üldtingimustes või samaväärses dokumendis, ***ilma et see piiraks*** Euroopa Parlamendi ja nõukogu ***direktiivi 2011/83/EL[1] kohaldamist***.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

(82) CE-märgis, mis näitab toote vastavust käesolevas direktiivis sätestatud ligipääsetavusnõuetele, on nähtavaks tagajärjeks kogu menetlusele, mis hõlmab vastavushindamist selle laiemas tähenduses. Käesoleva direktiiviga peaks järgima CE-märgist käsitlevaid üldpõhimõtteid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 765/2008,[1] millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega. ***Lisaks ELi vastavusdeklaratsiooni esitamisele peaks tootja kulutõhusal viisil teavitama tarbijaid oma toodete ligipääsetavusest.***

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

(83) Määruse (EÜ) nr 765/2008 kohaselt kinnitab tootja CE-märgise paigaldamisega tootele, et toode vastab kõigile kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele ja et tootja võtab selle eest endale kogu vastutuse.

(84) Vastavalt otsusele nr 768/2008/EÜ vastutavad liikmesriigid toodete tugeva ja tõhusa turujärelevalve tagamise eest oma territooriumil ning peaksid andma piisavad volitused ja vahendid oma turujärelevalveasutustele.

(85) Liikmesriigid peaksid kontrollima teenuste vastavust käesolevast direktiivist tulenevatele kohustustele ning jälgima mittevastavusega seotud kaebusi või teateid, tagamaks, et parandusmeetmed on võetud.

(86) Kui see on asjakohane, võiks komisjon sidusrühmadega konsulteerides vastu võtta mittesiduvaid suuniseid, mis toetavad turujärelevalveasutuste ja teenuste vastavuse kontrollimise eest vastutavate asutuste vahelist koordineerimist. Komisjonil ja liikmesriikidel peaks olema võimalik luua algatusi asutuste ressursside ja oskusteabe jagamiseks.

(87) Liikmesriigid peaksid tagama, et turujärelevalveasutused ***ja teenuste vastavuse kontrollimise eest vastutavad asutused*** kontrollivad kooskõlas VIII ja IX peatükiga ettevõtjate vastavust ***VI lisas*** osutatud kriteeriumidele. ***Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata spetsialiseeritud asutus, mis täidab turujärelevalveasutuste ja teenuste vastavuse kontrollimise eest vastutavate asutuste kohustusi vastavalt käesolevale direktiivile. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada, et sellise spetsialiseeritud asutuse pädevust tuleks piirata käesoleva direktiivi kohaldamisalaga või selle teatavate osadega ilma et see piiraks määrusest (EÜ) nr 765/2008 tulenevaid liikmesriikide kohustusi.***

I

(88) Tuleks kindlaks määrata kaitsemeetmete menetlus, mida ***kohaldatakse*** juhul, kui liikmesriigid ei jõua ühe liikmesriigi võetud meetmete osas kokkuleppele, ja mis võimaldaks huvitatud isikutel olla kursis meetmetega, mida kavatsetakse võtta seoses toodetega, mis ei vasta käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele. Kaitsemeetmete menetlus peaks võimaldama ka turujärelevalveasutustel koostöös asjaomaste ettevõtjatega selliste toodete suhtes varakult meetmeid võtta.

(89) Kui liikmesriigid ja komisjon nõustuvad, et liikmesriigi võetud meetmed on põhjendatud, ei peaks komisjon rohkem sekkuma, välja arvatud juhul, kui mittevastavus on põhjendatav harmoneeritud standardi või tehnilise spetsifikatsiooni puudustega.

(90) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2014/24/EL[1] ja 2014/25/EL[2] riigihangete kohta, milles määratakse kindlaks menetlused seoses riigihankelepingute ja ideekonkurssidega teatavate asjade (toodete), teenuste ja ehitustööde kohta, sätestatakse, et kõigi selliste riigihangete puhul, mille eseme kavandatud kasutajateks on füüsilised isikud, olenemata sellest, kas kasutajaks on üldsus või avaliku sektori hankija töötajad, peab tehniline kirjeldus olema koostatud nii, et selles võetakse arvesse puuetega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsemise nõuet, v.a nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Lisaks nõutakse nendes direktiivides, et kui kohustuslikud ligipääsetavusnõuded võetakse vastu liidu õigusaktiga, kehtestatakse puuetega inimeste või kõigi ligipääs tehnilises kirjelduses kõnealusele õigusaktile viitamisega. Käesolevas direktiivis tuleks kehtestada kohustuslikud ligipääsetavusnõuded sellega hõlmatud toodetele ja teenustele. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse mitte kuuluvate toodete ja teenuste puhul ei ole käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuded siduvad. Nende ligipääsetavusnõuete kasutamine selleks, et täita muudes liidu õigusaktides kui käesolevas direktiivis sätestatud vastavaid kohustusi, hõlbustaks aga ligipääsetavuse rakendamist ning aitaks kaasa õiguskindlusele ja ligipääsetavusnõuete lähendamisele kogu liidus. Ametiasutusi ei tohiks takistada kehtestamast ligipääsetavusnõudeid, mis lähevad kaugemale käesoleva direktiivi I lisas esitatud ligipääsetavusnõuetest.

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243)

(*91) Käesolev direktiiv ei tohiks muuta muudes liidu õigusaktides sisalduvate ligipääsetavusega seotud sätete kohustuslikku või vabatahtlikku laadi.*

(92) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada ainult väljakuulutatud hankemenetluste suhtes, või kui hanke väljakuulutamine ei ole ette nähtud, siis juhtudel, kus avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija on alustanud hankemenetlust pärast käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäeva.

(93) Käesoleva direktiivi nõuetekohase kohaldamise tagamiseks tuleks komisjonile anda vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 290 õigus võtta vastu õigusakte seoses järgmisega: täpsustamine, millised ligipääsetavusnõuded ei saa oma olemuse tõttu avaldada kavandatavat mõju, välja arvatud juhul kui neid täpsustatakse liidu siduvates õigusaktides; selle ajavahemiku muutmine, mille jooksul ettevõtjad peavad suutma tuvastada mis tahes ettevõtja, kes on neile toote tarninud või kellele nad on toote tarninud; ning asjakohaste kriteeriumide täpsustamine, mida ettevõtja peab arvesse võtma hindamisel, kas vastavus ligipääsetavusnõuetele põhjustaks ebaproportsionaalse koormuse. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes[1] sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(94) Selleks et tagada käesoleva ▌ direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused ***seoses tehniliste spetsifikatsioonidega***. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[2].

---

1 ***ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.***

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(95) Liikmesriigid peaksid tagama käesoleva direktiivi täitmise tagamiseks vajalike piisavate ja tõhusate vahendite olemasolu ning kehtestama selleks asjakohased kontrollimehhanismid, nagu turujärelevalveasutuste tehtav järelkontroll, mille eesmärk on veenduda, et ligipääsetavusnõuete kohandamisest erandi tegemine on õigustatud. Ligipääsetavusega seotud kaebuste menetlemisel peaksid liikmesriigid järgima hea valitsemistava üldpõhimõtet ja täitma eelkõige ametnike kohustust tagada, et iga kaebuse kohta tehakse otsus mõistliku aja jooksul.

(96) Käesoleva direktiivi ühtse rakendamise lihtsustamiseks peaks komisjon moodustama asjaomastest ametiasutustest ja sidusrühmadest koosneva töörühma, et hõlbustada teabe ja parimate tavade vahetamist ning anda nõu. Innustada tuleks ametiasutuste ja asjaomaste sidusrühmade, sealhulgas puuetega inimeste ja neid esindavate organisatsioonide vahelist koostööd muu hulgas selleks, et parandada käesoleva direktiivi nende sätete rakendamise sidusust, mis käsitlevad ligipääsetavusnõudeid, ning et jälgida direktiivi nende sätete rakendamist, mis käsitlevad täielikku muutmist ja ebaproportsionaalset koormust.

(97) Võttes arvesse õigusraamistikku, mis kehtib direktiividega 2014/24/EL ja 2014/25/EL hõlmatud valdkondades rakendatavate õiguskaitsevahendite puhul, ei tohiks käesoleva direktiivi sätted, mis käsitlevad täitmise tagamist ja karistusi, olla kohaldatavad hankemenetluste suhtes, mille suhtes kehtivad käeolevas direktiivis kehtestatud kohustused. Selline väljajätmine ei piira liikmesriikide aluslepingutest lähtuvaid kohustusi võtta kõik vajalikud meetmed liidu õiguse kohaldamise ja tulemuslikkuse tagamiseks.

(98) Karistused peaksid olema piisavad seoses rikkumise olemuse ja asjaoludega, et mitte pakkuda ettevõtjatele alternatiivset võimalust jätta täitmata kohustus muuta oma tooted või teenused ligipääsetavaks.

(99) Liikmesriigid peaksid tagama, et kooskõlas kehtivate liidu õigusaktidega on võimalik kasutada alternatiivsed vaidluste lahendamise mehhanisme, et kõrvaldada mis tahes väidetav käesolevale direktiivile mittevastavus enne kohtute või pädevate haldusasutuste poole pöördumist.

(100) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide[1] kohta kohustuvad liikmesriigid ***tagama*** põhjendatud juhtudel, ***et*** nende ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ***on lisatud*** üks või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.

(101) Et anda teenuseosutajatele piisavalt aega käesolevas direktiivis sätestatud nõuetega kohanemiseks, tuleb ette näha viieaastane üleminekuperiood, mis algab pärast kohaldamise alguskuupäeva, millega rakendatakse käesolevat direktiivi, ja mille kestel teenuse osutamiseks kasutatavad tooted, mis lasti turule enne nimetatud kuupäeva, ei pea käesoleva direktiivi kohastele ligipääsetavusnõuetele vastama, välja arvatud juhul, kui teenuseosutajad on need üleminekuperioodi jooksul asendanud. Arvestades iseteenindusterminalide maksumust ja pikka olelusringi, on asjakohane sätestada, et kui selliseid terminale kasutatakse teenuste osutamisel, võib neid kasutada kuni nende kasutusea lõpuni, eeldusel et neid selle perioodi jooksul ei asendata, kuid mitte kauem kui 20 aastat.

(102) Käesoleva direktiivi kohased ligipääsetavusnõuded peaksid kehtima toodete suhtes, mis on turule lastud ja teenuste suhtes, mida osutatakse pärast kuupäeva, mil hakatakse kohaldama siseriiklikke meetmeid, millega võetakse üle käesolev direktiiv, ja samuti kolmandatest riikidest imporditud kasutatud toodete suhtes, mis lastakse liidu turule pärast nimetatud kuupäeva.

[1] ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

(103) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas („harta“) tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige on käesoleva direktiivi eesmärk tagada puuetega inimeste õiguste täielik austamine, et nad saaksid kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane integratsioon ning osalemine ühiskonnaelus, ning edendada harta ***artiklite 21, 25 ja*** 26 kohaldamist.

(104) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki – kõrvaldada tõkked teatavate ligipääsetavate toodete ja teenuste vabale liikumisele, ***et*** aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele – ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, sest see nõuab nende vastavates õigussüsteemides praegu kehtivate õigusnormide ühtlustamist, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, ▌ määratledes siseturu toimimise ühised ligipääsetavusnõuded ja õigusnormid, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, ühtlustades selleks teatavate toodete ja teenuste ligipääsetavusnõudeid käsitlevad liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, eelkõige kaotades ja hoides ära tõkked käesoleva direktiiviga hõlmatud toodete ja teenuste vabale liikumisele, mis tulenevad liikmesriigiti erinevatest ligipääsetavusnõuetest.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. ***Käesolevat direktiivi kohaldatakse*** järgmiste toodete suhtes, ***mis lastakse turule pärast … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist]***:

   a) ***tarbijale*** kasutamiseks ettenähtud üldotstarbelised arvuti riistvara***süsteemid*** ja nende ***riistvara***süsteemide ***jaoks mõeldud*** operatsiooni***süsteemid***;

   b) järgmised iseteeninduster minalid:

      i) maksete rminalid;

      ii) järgmised iseteeninduster minalid, mis on ette nähtud käesoleva direktiiviga hõlmatud teenuste osutamiseks:

pangaautomaadid;

piletiautomaadid;

registreerimisautomaadid;

teavet pakkuvad interaktiivsed iseteenindusterminalid, välja arvatud sõidukite, õhusõidukite, laevade või veeremi integreeritud osadena paigaldatud terminalid;

c) tarbija lõppseadmed, millel on interaktiivne andmetöötlusvõimsus ja mida kasutatakse elektroonilise side teenuste osutamisel;

d) tarbija lõppseadmed, millel on ***interaktiivne*** andmetöötlusvõimsus ja ***mida kasutatakse ligipääsuks*** audiovisuaalmeedia teenustele, ***ning***

e) e-lugerid.

2. Ilma, et see piiraks artikli 32 kohaldamist, ***kohaldatakse käesolevat direktiivi*** järgmiste ***tarbijatele osutatavate*** teenuste suhtes, ***mida osutatakse pärast … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist]***:

a) ***elektroonilise side teenused, välja arvatud teenused, mida kasutatakse masinatevaheliste ülekandeteenuste osutamiseks;***

b) ***teenused, millega antakse ligipääs*** audiovisuaalmeedia teenustele ▌;

c) ***järgmised elemendid*** lennu-, bussi-, raudtee- ja veetranspordi ***reisijateveo teenustest, välja arvatud linna- ja linnalähitranspordi ja samuti piirkondliku transpordi teenustest, mille puhul kohaldatakse ainult punkti v kohaseid elemente:***

i) veebisaidid;

ii) mobiilsideseadmetel põhinevad teenused, sealhulgas mobiilirakendused;

iii) elektroonilised piletid ja elektroonilise piletimüügi teenused;

iv) transporditeenuse alase teabe andmine, sealhulgas reaalajas reisiteabe andmine; teabeekraanide puhul piirdub see liidu territooriumil paiknevate interaktiivsete ekraanidega; ning

v) liidu territooriumil paiknevad interaktiivsed iseteenindusterminalid, välja arvatud sõidukite, õhusõidukite, laevade või veeremi integreeritud osana paigaldatud terminalid, mida kasutatakse selliste reisijateveoteenuste ***mis tahes osa osutamisel;***

d) ***tarbijale mõeldud*** pangandusteenused;

e) e-raamatud ***ja eriotstarbeline tarkvara***; ning

f) e-kaubanduse teenused.

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse Euroopa ühtsele hädaabinumbrile 112 saabunud hädaolukorra teadetele vastamise suhtes.

4. ***Käesolevat direktiivi ei kohaldata veebisaitide ja mobiilirakenduste*** järgmise ***sisu*** suhtes:

a) ***eelsalvestatud ajas muutuvad meediumid, mis on avaldatud enne … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise alguskuupäeva];***

b) ***kontoritarkvara failiformaadid, mis on avaldatud enne … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise alguskuupäeva];***

c) ***internetipõhised kaardid ja kaardistamisteenused, tingimusel et navigeerimiseks kasutatavate kaartide puhul esitatakse esmatähtis teave ligipääsetaval digitaalsel kujul;***

d) ***kolmandate isikute pakutav sisu, mida ei rahasta ega arenda asjaomane ettevõtja ja mida asjaomane ettevõtja ei saa mõjutada;***

e) ***veebisaitide ja mobiilirakenduste sisu, mida võib pidada arhiiviks, mis tähendab, et veebisaidid või rakendused sisaldavad ainult sellist sisu, mida pärast … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise alguskuupäeva] ei ajakohastata ega muudeta.***

5. ***Käesolev direktiiv ei mõjuta direktiivi (EL) 2017/1564 ega määrust (EL) 2017/1563.***

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

▌

1) „puuetega inimesed“ – ***isikud***, kellel on pikaajaline füüsiline, vaimne, intellektuaalne või meeleline kahjustus, mis koostoimel mitmesuguste takistustega võib tõkestada nende täielikku ja tõhusat osalemist ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel;

2) „toode“ – valmistamisprotsessi teel saadud aine, valmistis või kaup, mis ei ole toiduaine, loomasööt, elusloom või -taim ega inimeselt, taimedelt või loomadelt pärit toode, mis on vahetult seotud nende tulevase paljunemisega;

3) „teenus“ – teenus Euroopa Parlamendi ja nõukogu ***direktiivi 2006/123/***EÜ[1] ***artikli 4 punkti 1 tähenduses;***

4) „teenuseosutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes osutab liidu turul teenust või teeb pakkumisi, et liidus tarbijatele sellist teenust osutada;

5) „audiovisuaalmeedia teenused“ – teenused, mis on määratletud direktiivi 2010/13/EL artikli 1 punkti 1 alapunktis a;

[1] ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).***

6) „teenused, millega antakse ligipääs audiovisuaalmeedia teenustele“ – elektrooniliste sidevõrkude edastatavad teenused, mida kasutatakse audiovisuaalmeedia teenuste kindlakstegemiseks, nende valimiseks, nende kohta teabe saamiseks ja nende vaatamiseks, ja mis tahes seonduvad elemendid, nagu subtiitrid kurtidele ja kuulmispuudega inimestele, audiokirjeldused, subtiitrite pealelugemine ja viipekeelne tõlge, mis tulenevad meetmete rakendamisest, mille eesmärk on muuta need teenused ligipääsetavaks, nagu on osutatud direktiivi 2010/13/EL artiklis 7 ning mis hõlmavad ka elektroonilisi saatekavasid.

7) „tarbija lõppseadmed, millel on interaktiivne andmetöötlusvõimsus ja mida kasutatakse ligipääsuks audiovisuaalmeedia teenustele“ – seadmed, mille peamine eesmärk on anda ligipääs audiovisuaalmeedia teenustele;

8) „elektroonilise side teenus“ – elektroonilise side teenus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punkti 4 tähenduses;

9) „spetsiaalne kõneteenus“ – spetsiaalne kõneteenus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punkti 35 tähenduses;

10) „häirekeskus“ – häirekeskus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punkti 36 tähenduses;

11) „kõige sobivam häirekeskus“ – kõige sobivam häirekeskus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punkti 37 tähenduses;

12) „hädaolukorra side“ – hädaabiteenistus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punkti 38 tähenduses;

13) „hädaabiteenistus“ – hädaabiteenistus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punkti 39 tähenduses;

14) „reaalajas tekst“ – kakspunkt- või multipunkt-ühendusel põhinev tekstivestlus, kus sisestatava teksti tähemärgid edastatakse järjekorras, nii et kasutaja tajub kommunikatsiooni pidevana;

15) „turul kättesaadavaks tegemine“ – toote tasu eest või tasuta tarnimine liidu turule kaubandustegevuse käigus kas turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks;

16) „turule laskmine“ – toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;

17) „tootja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes valmistab toote või kes laseb sellise toote projekteerida või valmistada ja kes turustab seda toodet oma nime või kaubamärgi all;

18) „volitatud esindaja“ – liidus asuv füüsiline või juriidiline isik, kes on saanud tootjalt kirjaliku volituse tegutseda tema nimel seoses kindlaksmääratud ülesannetega;

19) „importija“ – liidus asuv füüsiline või juriidiline isik, kes laseb liidu turule kolmandast riigist pärit toote;

20) „turustaja“ – füüsiline või juriidiline isik tarneahelas, välja arvatud tootja või importija, kes teeb toote turul kättesaadavaks;

21) „ettevõtja“ – tootja, volitatud esindaja, importija, turustaja ***või*** teenuseosutaja;

22) „tarbija“ – füüsiline isik, kes ostab asjaomase toote või tarbib asjaomast teenust eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, ettevõtlus-, käsitööndus- ega kutsetegevusega;

23) „mikroettevõtja“ – ettevõtja, kus töötab vähem kui 10 inimest ja mille aastakäive ei ületa 2 miljonit eurot või mille aastane bilansimaht ei ületa 2 miljonit eurot**;**

24) ***„väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd)“ – ettevõtjad, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot, kuid välja arvatud mikroettevõtjad;***

25) „harmoneeritud standard“ – harmoneeritud standard määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 2 punkti 1 alapunktis c määratletud tähenduses;

26) „ ▌ tehniline spetsifikatsioon“ – tehniline spetsifikatsioon, nagu on määratletud määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 2 punktis 4, mis võimaldab täita toote või teenuse suhtes kohaldatavaid ligipääsetavusnõudeid;

▌

27) „kõrvaldamine“ – meede, mille eesmärk on takistada tarneahelas oleva toote turul kättesaadavaks tegemist;

28) „tarbijale mõeldud pangandusteenused“ – tarbijatele järgmiste pangandus- ja finantsteenuste osutamine:

a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/48/EÜ [1]või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/17/EL[2] hõlmatud krediidilepingud;

b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL[3] I lisa A jao punktides 1, 2, 4 ja 5 ning B jao punktides 1, 2, 4 ja 5 määratletud teenused;

---

1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, 22.5.2008, lk 66).

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/17/EL elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2013/36/EL ja määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT L 60, 28.2.2014, lk 34).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2366[1] artikli 4 esimese lõigu punktis 3 määratletud makseteenused;

d) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/92/EL[2] artikli 2 esimese lõigu punktis 3 määratletud maksekontoga seotud teenused; ning

e) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/110/EL[3] artikli 2 esimese lõigu punktis 2 määratletud e-raha;

---

1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35).

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/92/EL maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta (ELT L 257, 28.8.2014, lk 214).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/110/EÜ, mis käsitleb e-raha asutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ (ELT L 267, 10.10.2009, lk 7).

29) „makseterminal“ – seade, mille peamine eesmärk on võimaldada kasutada maksete tegemisel direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 4 punktis 14 määratletud makseinstrumente füüsilises müügikohas, kuid mitte virtuaalses keskkonnas;

30) „e-kaubanduse teenus“ – vahemaa tagant osutatav teenus, mida osutatakse veebisaitide ja mobiiliseadmetel põhinevate teenuste kaudu elektroonilisel teel tarbija isikliku taotluse põhjal eesmärgiga sõlmida tarbijaleping;

31) „lennutranspordi reisijateveo teenused“ – määruse (EÜ) nr 1107/2006 artikli 2 punktis l määratletud reisijatele mõeldud kommertslennuteenused, mida osutatakse liikmesriigi territooriumil asuvast lennujaamast väljumisel, selle läbimisel või sinna saabumisel, hõlmates kolmandas riigis asuvast lennujaamast väljuvaid lendusid liikmesriigi territooriumil asuvasse lennujaama, kui teenuseid osutavad liidu lennuettevõtjad;

32) „bussitranspordi reisijateveo teenused“ – teenused, mis on hõlmatud määruse (EL) nr 181/2011 artikli 2 lõigetega 1 ja 2;

33) „raudtee reisijateveo teenused“ – kõik määruse (EÜ) nr 1371/2007 artikli 2 lõikes 1 osutatud raudtee reisijateveo teenused, välja arvatud nimetatud määruse artikli 2 lõikes 2 osutatud teenused;

34) „veetranspordi reisijateveo teenused“ – reisijateveo teenused, mis on hõlmatud määruse (EL) nr 1177/2010 artikli 2 lõikega 1, välja arvatud nimetatud määruse artikli 2 lõikes 2 osutatud teenuseid;

35) „linna- ja linnalähitranspordi teenused“ – linna- ja linnalähitranspordi teenused nagu need on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/34/EL[1] artikli 3 punktis 6, kuid käesoleva direktiivi tähenduses hõlmavad need ainult järgmisi transpordiliike: raudtee-, bussi-, metroo-, trammi- ja trollitransport;

36) „piirkondliku transpordi teenused“ –piirkondlikud liinid, nagu need on määratletud direktiivi 2012/34/EL artikli 3 punktis 7, kuid käesoleva direktiivi tähenduses hõlmavad need ainult järgmisi transpordiliike: raudtee-, bussi-, metroo-, trammi- ja trollitransport;

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiiv 2012/34/EL millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond (ELT L 343, 14.12.2012, lk 32).

37) „tugitehnoloogia“ – kõik elemendid, seadmete osad, teenuse- või tootesüsteemid, sealhulgas tarkvara, mida kasutatakse selleks, et suurendada, säilitada, asendada või parandada puuetega inimeste funktsionaalset võimekust või leevendada või kompenseerida vaegusi, piiratud tegevusvõimet ning osalemise piiratust;

38) „operatsioonisüsteem“ – tarkvara, mis muu hulgas käsitleb välisseadmete riistvara, planeerib ülesandeid, säilitab andmeid ning on kasutaja jaoks vaikeliideseks, kui ükski rakendusliides ei ole kasutusel, sealhulgas graafiline kasutajaliides, hoolimata sellest, kas selline tarkvara on tarbijale kasutamiseks ettenähtud üldotstarbelise arvuti riistvara lahutamatu osa või eraldiseisev tarkvara, mis on mõeldud kasutamiseks tarbijale kasutamiseks ettenähtud üldotstarbelise arvuti riistvaral, välja arvatud operatsioonisüsteemi laadija, põhiline sisendi- ja väljundisüsteem või muud püsivara, mis on vajalik alglaadimisel või operatsioonisüsteemi paigaldamisel;

39) „tarbijale kasutamiseks ettenähtud üldotstarbeline arvuti riistvarasüsteem“ – riistvara kombinatsioon, mis moodustab arvuti ja mida iseloomustab mitmeotstarbeline olemus ja võime täita asjakohase tarkvara abil tarbijate poolt kõige sagedamini soovitavaid arvutitoiminguid; kõnealused süsteemid on ette nähtud tarbijatele kasutamiseks, kaasa arvatud personaalarvutid, eelkõige lauaarvutid, sülearvutid, nutitelefonid ja tahvelarvutid;

40) „interaktiivne andmetöötlusvõimsus“ – funktsionaalsus, mis toetab inimese ja seadme suhtlust ning võimaldab töödelda ja edastada andmeid, heli või videot või mis tahes kombinatsioon nendest;

41) „e-raamatud ja eriotstarbeline tarkvara“ – raamatu digitaalse faili edastamise teenus, mis võimaldab ligipääsu raamatu elektroonilisele versioonile, selles navigeerimist, selle lugemist ja kasutamist, ning eriotstarbeline tarkvara, sealhulgas mobiilsideseadmetel põhinevad teenused, sealhulgas mobiilirakendused, mida kasutatakse ligipääsuks e-raamatu failidele, nendes navigeerimiseks, nende lugemiseks ja kasutamiseks ning see ei hõlma punktis 42 esitatud määratlusega kaetud tarkvara;

42) „e-luger“ – eriotstarbeline seade, sealhulgas nii riist- kui ka tarkvara, mida kasutatakse raamatute elektroonilistele failidele ligipääsu saamiseks, nendes navigeerimiseks, nende lugemiseks ja kasutamiseks;

43) „elektroonilised piletid“ – mis tahes süsteem, mille puhul ühe- või mitmekordse sõidupileti, sõiduabonemendi või sõidukrediidi vormis reisimise õigus on salvestatud elektrooniliselt füüsilisele transpordikaardile või muule seadmele, mitte ei ole trükitud paberkandjal olevale piletile;

(44) „elektroonilise piletimüügi teenused“ – mis tahes süsteem, mille puhul reisijate transpordipiletid ostetakse muu hulgas veebipõhiselt, kasutades interaktiivse andmetöötlusvõimsusega seadet, ning tarnitakse ostjale elektrooniliselt nii, et neid saab trükkida paberkandjale või kuvada sõidu ajal, kasutades interaktiivse andmetöötlusvõimsusega mobiilsideseadet;

II PEATÜKK

LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED JA VABA LIIKUMINE

Artikkel 4

Ligipääsetavusnõuded

1. Liikmesriigid tagavad, et kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 2, 3 ja 6 ning ilma et see piiraks käesoleva direktiivi artikli 14 kohaldamist, lasevad ***ettevõtjad turule ainult*** tooteid ***ja osutavad ainult*** teenuseid, ***mis*** vastavad I lisas sätestatud ligipääsetavusnõuetele.

2. ***Kõik tooted*** peavad vastama ***kohaldatavatele*** ligipääsetavusnõuetele, mis on sätestatud I lisa I jaos.

   Kõik tooted, välja arvatud punktis b osutatud iseteeninduster minalid, peavad vastama I lisa II jaos sätestatud ligipääsetavusnõuetele.

3. ***Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 5 kohaldamist, peavad kõik teenused, välja arvatud linna- ja linnalähitranspordi teenused ja piirkondliku transpordi teenused*** vastama ligipääsetavusnõuetele, mis on sätestatud I lisa ***III jaos***.

▌

Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 6 kohaldamist, peavad kõik artikli 2 lõikes 2 loetletud teenused vastama ligipääsetavusnõuetele, mis on sätestatud I lisa IV jaos.

I

4. Riiklikke tingimusi silmas pidades võivad liikmesriigid otsustada, et tehiskeskkond, mida kasutavad ***käesoleva direktiiviga hõlmatud teenuste*** kliendid, peab vastama ***III lisas esitatud*** ligipääsetavusnõuetele, et tagada nende teenuste maksimaalne kasutamine puuetega inimeste poolt.

5. Teenuseid osutavad mikroettevõtjad on vabastatud käesoleva artikli lõikes 3 osutatud ligipääsetavusnõuete järgimisest ja kõigist kohustustest, mis on seotud kõnealuste nõuete järgimisega.

6. Liikmesriigid annavad mikroettevõtjatele suunised ja vahendid, et hõlbustada käesoleva direktiivi ülevõtmiseks kohaldatavate riiklike meetmete rakendamist. Liikmesriigid töötavad need vahendid välja asjaomaste sidusrühmadega konsulteerides.

7. Liikmesriigid võivad ettevõtjaid teavitada II lisas esitatud soovituslikest näidetest I lisa ligipääsetavusnõuete järgimist toetavate võimalike lahenduste kohta.

8. Liikmesriigid tagavad, et Euroopa ühtsele hädaabinumbrile 112 saabunud hädaolukorra teadetele vastamine kõige sobivama häirekeskuse poolt vastab ***konkreetsetele***, I lisa ***V jaos*** sätestatud ***ligipääsetavus***nõuetele ***riikliku hädaabiorganisatsiooni jaoks kõige kohasemal viisil***.

9. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 26 vastu delegeeritud õigusakte I lisa täiendamiseks, täpsustades ligipääsetavusnõuded, mis ei saa oma olemuse tõttu anda soovitud tulemust, välja arvatud juhul, kui need täpsustatakse liidu siduvates õigusaktides, näiteks koostalitlusvõimega seotud nõuded.

Artikkel 5

Reisijateveo valdkonnas kehtivad liidu õigusaktid

Teenuseid, mis vastavad määrustes (EÜ) nr 261/2004, (EÜ) nr 1107/2006, (EÜ) nr 1371/2007, (EL) nr 1177/2010 ja (EL) nr 181/2011 ning direktiivi 2008/57/EÜ alusel vastu võetud asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetele ligipääsetava teabe ja ligipääsetavust käsitleva teabe esitamise kohta, peetakse vastavaks käesolevas direktiivis sätestatud vastavatele nõuetele. Kui käesolevas direktiivis nähakse lisaks nimetatud määrustes ja õigusaktides sätestatud nõuetele ette lisanõuded, siis kehtivad need lisanõuded täies ulatuses.

Artikkel 6

Vaba liikumine

Liikmesriigid kohustuvad ligipääsetavusnõuetega seotud põhjustel mitte tõkestama käesolevale direktiivile vastavate toodete turul kättesaadavaks tegemist ***või*** teenuste ***osutamist oma territooriumil***.

III PEATÜKK

TOODETEGA TEGELEVATE ETTEVÕTJATE KOHUSTUSED

Artikkel 7

Tootjate kohustused

1. Tootjad tagavad oma toodete turulelaskmisel, et need on kavandatud ja toodetud kooskõlas ***käesoleva direktiivi kõigi*** kohaldatavate ligipääsetavusnõuetega.

2. Tootjad koostavad tehnilise dokumentatsiooni vastavalt IV lisale ja teevad või lasevad teha kõnealuses lisas osutatud vastavushindamise.

   Kui nimetatud menetlusega on tõendatud toote vastavus asjakohastele ligipääsetavusnõuetele, koostavad tootjad ELi vastavusdeklaratsiooni ning kinnitavad tootele CE-märgise.

3. Tootjad säilitavad tehnilist dokumentatsiooni ja ELi vastavusdeklaratsiooni viie aasta jooksul pärast toote turule laskmist.

4. Tootjad tagavad menetlused seeriatoodangu käesolevale direktiivile vastavuse säilimiseks. Vajalikul määral võetakse arvesse muudatusi toote disainis või omadustes ja muudatusi neis harmoneeritud standardites või ▌ tehnilistes spetsifikatsioonides ▌ , mille põhjal toote vastavust kinnitatakse.

▌

5. Tootjad tagavad, et nende tooted kannavad tüübi-, partii- või seerianumbrit või muud märget, mis võimaldaks neid tuvastada, või kui toote suurus või iseloom seda ei võimalda, siis tagavad tootjad, et nõutud teave on esitatud pakendil või tootega kaasasolevas dokumendis.

6. Tootjad märgivad oma nime, registreeritud kaubanime või registreeritud kaubamärgi ja kontaktaadressi kas tootele või, kui see ei ole võimalik, pakendile või tootega kaasasolevasse dokumenti. Aadress peab osutama ühele kohale, kus tootjaga ühendust saab võtta. ***Kontaktandmed esitatakse keeles, mis on lõppkasutajate ja turujärelevalveasutuste jaoks kergesti arusaadav.***

7. Tootjad tagavad, et tootega on kaasas juhised ja ohutusteave asjaomase liikmesriigi määratud keeles, mis on tarbijate ja ***teiste*** lõppkasutajate jaoks kergesti arusaadav. ***Sellised juhised ja teave ning igasugune märgistus on selged, arusaadavad ja mõistetavad.***

8. Tootjad, kes arvavad või kellel on põhjust uskuda, et toode, mille nad on turule lasknud, ei vasta käesolevale direktiivile, võtavad viivitamatult toote vastavusse viimiseks vajalikud parandusmeetmed ▌ või ▌ vajaduse korral ***kõrvaldavad selle turult***. Lisaks, kui toode ***ei ole käesoleva direktiivi*** ligipääsetavus***nõuetega vastavuses***, teavitavad tootjad sellest viivitamata nende liikmesriikide pädevaid asutusi, kus nad toote turule lasid, esitades eelkõige üksikasjad mittevastavuse ja mis tahes võetud parandusmeetmete kohta. ***Sellistel juhtudel peavad tootjad registrit kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele mittevastavate toodete ja nendega seotud kaebuste kohta.***

9. Tootjad esitavad pädeva riikliku asutuse põhjendatud nõudmisel talle toote vastavust nõuetele tõendava kogu teabe ja dokumentatsiooni keeles, mis on kõnealusele asutusele kergesti arusaadav. Nad teevad nimetatud asutusega viimase nõudmisel koostööd mis tahes meetme osas, mis on võetud, et kõrvaldada nende poolt turule lastud toodete ***mittevastavus kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele, eelkõige selleks, et viia tooted kohaldatavate ligipääsetavus***nõuetega vastavusse ▌.

Artikkel 8

Volitatud esindajad

1. Tootja võib kirjaliku volituse alusel määrata volitatud esindaja.

   Artikli 7 lõikes 1 sätestatud kohustused ja tehnilise dokumentatsiooni koostamine ei kuulu volitatud esindaja ülesannete hulka.

2. Volitatud esindaja täidab ülesandeid tootjalt saadud volituste piires. Volitus võimaldab volitatud esindajal teha vähemalt järgmist:

   a) hoida ELi vastavusdeklaratsiooni ja tehnilist dokumentatsiooni turujärelevalveasutuse jaoks kättesaadavana viis aastat;

   b) esitada pädeva riikliku asutuse põhjendatud nõudmisel talle toote vastavust tõendav kogu teave ja dokumentatsioon;

   c) teha pädevate riiklike ametiasutustega viimaste nõudmisel koostööd mis tahes meetme osas, mis on võetud, et kõrvaldada nende volitustega hõlmatud toodete ***mittevastavus kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele***.

Artikkel 9

Importijate kohustused

1. Importijad lasevad turule üksnes nõuetele vastavaid tooteid.

2. Enne toote turule laskmist tagavad importijad, et tootja on teostanud IV lisas sätestatud vastavushindamise. Nad tagavad, et tootja on koostanud kõnealuse lisaga nõutava tehnilise dokumentatsiooni, et toode kannab CE-märgist, et sellega on kaasas nõutud dokumendid ning et tootja on täitnud artikli 7 lõigetes 5 ja 6 sätestatud nõuded.

3. Kui importija arvab või tal on põhjust uskuda, et toode ei vasta käesoleva direktiivi ***kohaldatavatele*** ligipääsetavusnõuetele ▌, ei lase importija toodet turule enne, kui see on käesoleva direktiivi nõuetega vastavusse viidud. Lisaks, kui toode ***ei vasta kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele***, peab importija sellest teavitama tootjat ja turujärelevalveasutusi.

4. Importijad märgivad oma nime, registreeritud kaubanime või registreeritud kaubamärgi ja kontaktaadressi kas tootele või, kui see ei ole võimalik, pakendile või tootega kaasasolevasse dokumenti. ***Kontaktandmed esitatakse keeles, mis on lõppkasutajate ja turujärelevalveasutuste jaoks kergesti arusaadav.***

5. Importijad tagavad, et tootega on kaasas juhised ja ***ohutus***teave asjaomase liikmesriigi määratud keeles, mis on tarbijate ja teiste lõppkasutajate jaoks kergesti arusaadav.

6. Importijad tagavad, et sel ajal, kui toode on nende vastutusel, ei ohusta selle ladustamine või transportimine selle vastavust ***kohaldatavatele*** ligipääsetavusnõuetele.

▌

7. Importijad hoiavad viis aastat turujärelevalveasutustele kättesaadaval viisil ELi vastavusdeklaratsiooni koopiat ning tagavad, et tehniline dokumentatsioon on viimaste nõudmisel neile kättesaadav.

8. Importijad, kes arvavad või kellel on põhjust uskuda, et toode, mille nad on turule lasknud, ei vasta ***käesolevale direktiivile***, võtavad viivitamatult vajalikud parandusmeetmed toote vastavusse viimiseks ***või, kui see on asjakohane,*** kõrvaldavad selle turult ▌. Lisaks, kui toode ***ei ole kohaldatavate*** ligipääsetavus***nõuetega vastavuses***, teavitavad importijad sellest viivitamata nende liikmesriikide pädevaid asutusi, kus nad toote turule lasid, esitades eelkõige üksikasjad mittevastavuse ja mis tahes võetud parandusmeetmete kohta. ***Sellistel juhtudel peavad importijad registrit kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele mittevastavate toodete ja nendega seotud kaebuste kohta.***

9. Importijad esitavad pädeva riikliku asutuse põhjendatud nõudmise korral talle toote vastavust tõendava kogu teabe ja dokumentatsiooni keeles, mis on kõnealusele asutusele kergesti arusaadav. Nad teevad nimetatud asutusega viimase nõudmisel koostööd mis tahes meetme osas, mis on võetud, et kõrvaldada toote ***mittevastavus kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele***, mida põhjustavad nende poolt turule lastud tooted.

Artikkel 10

Turustajate kohustused

1. Toodet turul kättesaadavaks tehes peavad turustajad hoolikalt järgima käesolevas direktiivi nõudeid.

2. Enne toote turul kättesaadavaks tegemist kontrollivad turustajad, et toode kannab CE-märgist, et sellel on kaasas nõutud dokumendid, juhised ja ***ohutus***teave keeles, millest saavad kergesti aru selle liikmesriigi tarbijad ja teised lõppkasutajad, mille turul toode kättesaadavaks tehakse, ning et tootja ja importija on täitnud vastavalt artikli 7 lõigetes 5 ja 6 ning artikli 9 lõikes 4 sätestatud nõuded.

3. Kui turustaja arvab või tal on põhjust uskuda, et toode ei vasta ***käesoleva direktiivi*** ligipääsetavusnõuetele, siis ei tee turustaja toodet turul enne kättesaadavaks, kui see on nõuetega vastavusse viidud. Lisaks teavitab turustaja tootjat või importijat ja turujärelevalveasutusi, kui toode ***ei vasta kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele***.

4. Turustajad tagavad, et sel ajal, kui toode on nende vastutusel, ei ohusta selle ladustamine või transportimine selle vastavust ***kohaldavatele ligipääsetavus***nõuetele ▌.

5. Turustajad, kes arvavad või kellel on põhjust uskuda, et toode, mille nad on turul kättesaadavaks teinud, ei vasta käesolevale direktiivile, tagavad, et võetakse toote nõuetega vastavusse viimiseks vajalikud parandusmeetmed, ▌ või ▌ vajaduse korral ***kõrvaldavad selle turult.*** Lisaks, kui toode ***ei vasta kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele***, teavitavad importijad sellest viivitamata nende liikmesriikide pädevaid asutusi, kus nad toote turule lasid, esitades eelkõige üksikasjad mittevastavuse ja mis tahes võetud parandusmeetmete kohta.

6. Turustajad esitavad pädeva riikliku asutuse põhjendatud nõudmisel talle toote vastavust tõendava kogu teabe ja dokumentatsiooni. Nad teevad nimetatud asutusega viimase nõudmisel koostööd mis tahes meetme osas, mis on võetud, et kõrvaldada ***mittevastavus kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele***, mida põhjustavad nende poolt turul kättesaadavaks tehtud tooted.

Artikkel 11

Juhtumid, millal tootjate kohustusi kohaldatakse importijate ja turustajate suhtes

Käesolevas direktiivis käsitatakse tootjana importijat või turustajat, kes laseb toote turule oma nime või kaubamärgi all või kes muudab juba turule lastud toodet viisil, mis võib mõjutada vastavust käesoleva direktiivi nõuetele, ja tema suhtes kohaldatakse tootja kohustusi artikli 7 alusel.

Artikkel 12

***Toodetega tegelevate** ettevõtjate kindlakstegemine*

1. ***Artiklites 7–10 osutatud*** ettevõtjad esitavad turujärelevalveasutustele nõudmise korral teabe, mille alusel on võimalik teha kindlaks ***järgmine***:

   a) iga ***muu*** ettevõtja, kes on neile tooteid tarninud;

   b) iga ***muu*** ettevõtja, kellele nemad on tooteid tarninud.

2. ***Artiklites 7–10 osutatud*** ettevõtjad peavad olema võimelised esitama käesoleva artikli ***lõikes 1 osutatud teabe viie aasta jooksul alates sellest, kui neile toodet tarniti, ja viie aasta jooksul alates sellest, kui nad toodet tarnisid***.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 26 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse käesolevat direktiivi, et muuta käesoleva artikli ***lõikes 2*** osutatud ajavahemikku ***teatavate toodete*** puhul. ***Kõnealune muudetud*** ajavahemik ***peab olema pikem kui viis aastat ja asjaomase*** toote ***majanduslikult kasuliku tööeaga proportsionaalne.***

IV PEATÜKK
TEENUSEOSUTAJATE KOHUSTUSED

Artikkel 13

Teenuseosutajate kohustused

1. Teenuseosutajad tagavad, et nad kavandavad ja osutavad teenuseid kooskõlas käesoleva direktiivi juurdepääsetavusnõuetega.

2. Teenuseosutajad koostavad vajaliku teabe kooskõlas V lisaga ja selgitavad, kuidas teenused vastavad ***kohaldatavatele*** ligipääsetavusnõuetele ▌. Teave tehakse üldsusele kättesaadavaks kirjalikult ja suuliselt, sealhulgas vormis, mis on ligipääsetav ▌ puuetega inimestele. Teenuseosutajad säilitavad seda teavet kogu teenuse osutamise aja jooksul.

3. ***Ilma et see piiraks artikli 32 kohaldamist***, tagavad ***teenuse***osutajad, et on kehtestatud menetlused ***selleks,*** et ▌ teenuste osutamine oleks jätkuvalt vastavuses ***kohaldatavate*** ligipääsetavusnõuetega ▌. Teenuseosutajad võtavad asjakohaselt arvesse ***muutusi*** teenuse osutamise tingimustes***, kohaldatavates ligipääsetavusnõuetes ja harmoneeritud standardites või tehnilistes spetsifikatsioonides, millest lähtuvalt määratakse kindlaks teenuse vastavus*** ligipääsetavusnõuetele***.***

4. Mittevastavuse korral võtavad teenuseosutajad parandusmeetmed, mis on teenuse ***vastavusse viimiseks kohaldatavate*** ligipääsetavusnõuetega vajalikud▌. ***Lisaks, kui teenus ei vasta kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele, teavitavad teenuseosutajad sellest viivitamata nende liikmesriikide pädevaid asutusi, kus nad teenust osutavad, esitades eelkõige üksikasjad mittevastavuse ja mis tahes võetud parandusmeetmete kohta.***

5. Teenuseosutajad esitavad pädeva asutuse põhjendatud nõudmise korral talle kogu teabe, mida on vaja, et tõendada teenuse vastavust ***kohaldatavatele*** ligipääsetavusnõuetele ▌. Nad teevad nimetatud ametiasutustega nende ametiasutuste nõudmisel koostööd kõigi meetmete puhul, mis võetakse selleks, et viia teenus vastavusse kõnealuste nõuetega.

V PEATÜKK
TOODETE VÕI TEENUSTE TÄIELIK MUUTMINE JA ETTEVÕTJATE EBAPROPORTSIONAALNE KOORMAMINE

Artikkel 14
Täielik muutmine ja ebaproportsionaalne koormamine

1. Artiklis 4 osutatud ligipääsetavusnõudeid kohaldatakse ***üksnes*** niivõrd, kuivõrd nende järgimine▌:

a) ***ei eelda toote või teenuse märkimisväärset muutmist, nii et selle tagajärjel muutuks täielikult selle põhiolemus, ning***

b) ei too kaasa ebaproportsionaalset koormust asjaomastele ettevõtjatele.

2. ***Ettevõtjad viivad läbi hindamise*** selle kohta, kas vastavus ***artiklis 4 osutatud*** ligipääsetavusnõuetele ***kujutab endast täielikku muutmist või, tuginedes VI lisas sätestatud asjaomastele kriteeriumidele, toob endaga kaasa*** ebaproportsionaalse koormuse***, nagu on sätestatud käesoleva artikli lõikes 1***.

3. ***Ettevõtjad dokumenteerivad lõikes 2 osutatud hindamise. Ettevõtjad säilitavad kõik asjakohased hindamistulemused viie aasta jooksul arvates toote viimasest turul kättesaadavaks tegemisest või teenuse viimasest osutamisest, olenevalt vajadusest. Turujärelevalveasutuste või teenuste vastavust kontrollivate asutuste taotluse korral esitavad ettevõtjad asutustele lõikes 2 osutatud hindamise koopia.***

4. ***Erandina lõikest 3 tehakse toodetega tegelevatele mikroettevõtjatele erand hindamise dokumenteerimise nõudest. Siiski peavad toodetega tegelevad mikroettevõtjad esitama turujärelevalveasutuse nõudmise korral sellele asutusele lõikes 2 osutatud hindamise seisukohast olulised asjaolud.***

5. ***Teenuseosutajad, kes tuginevad lõike 1 punktile b, uuendavad iga teenusekategooria või -liigiga seoses oma ebaproportsionaalse koormuse hinnangut:***

a) ***kui osutatavat teenust muudetakse, või***

b) ***kui seda taotleb teenuste vastavust kontrolliv asutus ning***

c) ***igal juhul vähemalt iga viie aasta järel.***

6. ***Kui ettevõtjaid rahastatakse*** muudest ressurssidest kui ettevõtja omavahenditest, ***mis on tehtud kättesaadavaks ligipääsetavuse parandamiseks,*** olgu selleks siis avalik-õiguslikud või eraõiguslikud ressursid, ***ei ole neil õigust tugineda lõike 1 punktile b.***

7. ***Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 27 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada VI lisa, täpsustades üksikasjalikumalt asjakohaseid kriteeriume, mida*** ettevõtja ***peab võtma arvesse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud hindamise puhul. Nende kriteeriumide täpsustamisel võtab komisjon lisaks puuetega inimestele tulenevale võimalikule kasule arvesse ka piiratud funktsionaalse võimekusega inimestele tulenevat võimalikku kasu.***

Vajaduse korral võtab komisjon esimese sellise delegeeritud õigusakti vastu hiljemalt [üks aasta pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Sellist õigusakti hakatakse kohaldama kõige varem … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise alguskuupäeva].

8. Kui ▌ ettevõtjad ***tuginevad*** konkreetse toote või teenuse puhul ***lõikele 1***, ***saadavad*** nad ***teabe*** selle liikmesriigi ▌ asjaomasele turujärelevalveasutusele ***või teenuste*** vastavust kontrollivale asutusele, kus ***konkreetne*** toode ***turule lastakse või konkreetset teenust osutatakse***.

Esimest lõiku ei kohaldata mikroettevõtjate suhtes.

VI PEATÜKK

TOODETE JA TEENUSTE HARMONEERITUD STANDARDID ***JA*** TEHNILISED SPETSIFIKATSIOONID

Artikkel 15

Vastavuseeldus

1. Tooted ja teenused, mis on kooskõlas harmoneeritud standarditega või nende osadega, mille viited on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, eeldatakse olevat vastavuses ***käesoleva direktiivi*** ligipääsetavusnõuetega, ***juhul kui*** nimetatud standardid või nende osad ***hõlmavad neid nõudeid***.

2. Komisjon esitab määruse (EL) nr 1025/2012 artikli 10 kohaselt ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile taotluse koostada I lisas esitatud ligipääsetavusnõuete jaoks harmoneeritud standardid. Komisjon esitab esimese sellise taotluse kavandi asjaomasele komiteele hiljemalt … [kaks aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist].

3. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse tehnilised spetsifikatsioonid***, mis vastavad käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele, kui on täidetud järgmised tingimused:***

a) *Euroopa Liidu Teatajas* ei ole vastavalt määrusele (EL) nr 1025/***2012*** avaldatud viidet harmoneeritud standarditele ***ning***

b) üks kahest, kas:

i) komisjon on esitanud ühele või mitmele Euroopa standardiorganisatsioonile taotluse koostada harmoneeritud standard ja tekivad põhjendamatud viivitused standardimismenetluses või ükski Euroopa standardiorganisatsioon ei ole taotlust vastu võtnud;

või

ii) komisjon suudab tõendada, et tehniline spetsifikatsioon vastab nõuetele, mis on sätestatud määruse (EL) nr 1025/2012 II lisas, välja arvatud nõue, et tehnilised spetsifikatsioonid ***oleks pidanud välja töötama mittetulundusühendus.***

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 27 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega ▌.

4. Tooted ja teenused, mis on vastavuses tehniliste spetsifikatsioonide või nende osadega, loetakse vastavuses olevaks käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele, juhul kui nimetatud tehnilised spetsifikatsioonid või nende osad hõlmavad nimetatud nõudeid.

▌

VII PEATÜKK
TOODETE VASTAVUS JA CE-MÄRGIS

Artikkel 16

Toodete ELi vastavusdeklaratsioon

1. ELi vastavusdeklaratsioon kinnitab, et kohaldatavad ligipääsetavusnõuded on täidetud. Kui erandina on kasutatud artiklit 14, peab ELi vastavusdeklaratsioonis olema sätestatud, millise ligipääsetavusnõude osas on kõnealust erandit kohaldatud.

2. ELi vastavusdeklaratsioon koostatakse otsuse nr 768/2008/EÜ III lisas esitatud näidise järgi. See peab sisaldama käesoleva direktiivi IV lisas sätestatud elemente ja seda ajakohastatakse pidevalt. Tehnilist dokumentatsiooni käsitlevate nõuete puhul tuleb hoiduda mis tahes liigse koormuse tekitamisest mikroettevõtjatele ning VKEdelele. See tõlgitakse keelde või keeltesse, mida nõuab liikmesriik, kus toode turule lastakse või turul kättesaadavaks tehakse.

3. Kui toote suhtes kohaldatakse rohkem kui ühte liidu õigusakti, mille kohaselt nõutakse ELi vastavusdeklaratsiooni, koostatakse kõigi selliste liidu õigusaktide kohta ühine ELi vastavusdeklaratsioon. Osutatud deklaratsioon peab sisaldama teavet asjaomaste õigusaktide tuvastamiseks ning nende aktide avaldamisviiteid.

4. ELi vastavusdeklaratsiooni koostamisega võtab tootja endale vastutuse toote vastavuse eest ***käesoleva direktiivi nõuetele***.

Artikkel 17

Toote CE-märgise üldpõhimõtted

CE-märgise suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 765/2008 artiklis 30 sätestatud üldpõhimõtteid.

Artikkel 18

Nõuded ja tingimused CE-märgise kinnitamiseks

1. CE-märgis kinnitatakse nähtaval, loetaval ja kustutamatul viisil tootele või selle andmeplaadile. Kui toote laadist tingituna ei ole võimalik või otstarbekas märgist tootele kinnitada, siis kinnitatakse märgis pakendile ja lisatakse tootega kaasas olevatele dokumentidele.

2. CE-märgis kinnitatakse tootele enne selle turule laskmist.

3. Liikmesriigid tuginevad CE-märgise kasutamist reguleeriva korra nõuetekohase kohaldamise tagamiseks olemasolevatele mehhanismidele ja võtavad märgise väärkasutamise korral vajalikud meetmed.

VIII PEATÜKK

TOODETE TURUJÄRELEVALVE JA LIIDU KAITSEMEETMETE MENETLUS

Artikkel 19

Toodete turujärelevalve

1. Toodete suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 765/2008 ***artikli*** 15 lõiget 3, artikleid 16–***19, artiklit 21, artikleid 23–28 ja artikli 29 lõikeid 2 ja 3***.

2. ***Kui ettevõtja on tuginenud käesoleva direktiivi artiklile 14***, siis toimivad ***asjaomased*** turujärelevalveasutused toodete turujärelevalve tegemisel järgmiselt:

a) kontrollivad, kas ettevõtja on teinud artiklis 14 osutatud hindamise;

b) vaatavad läbi nimetatud hindamise ja selle tulemused, sealhulgas VI lisas sätestatud kriteeriumide nõuetekohase kasutamise, ning

c) kontrollivad vastavust kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele.

3. Liikmesriigid tagavad, et turujärelevalveasutuste valduses olev teave ettevõtjate vastavuse kohta artiklis 4 sätestatud kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele ja käesoleva direktiiviga ette nähtud ▌ hindamise kohta on tarbijatele taotluse korral ligipääsetavas vormingus kättesaadav, välja arvatud juhul, kui seda teavet ei saa esitada konfidentsiaalsuse tõttu, nagu on ette nähtud määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 19 lõikega 5.

▌

Artikkel 20

Kohaldatavatele** ligipääsetavus**nõuetele mittevastavate** toodetega tegelemise menetlus **riigi tasandil

1. Kui ühe liikmesriigi turujärelevalveasutustel on piisavalt põhjust arvata, et käesoleva direktiiviga hõlmatud toode ***ei vasta kohaldatavatele*** ligipääsetavus***nõuetele***, siis teevad nad asjaomase toote hindamise, mis hõlmab kõiki käesoleva direktiivi ***ligipääsetavus***nõudeid. Asjaomased ettevõtjad teevad ***selleks*** turujärelevalveasutustega täielikult koostööd.

Kui esimeses lõigus osutatud hindamise tulemusena on turujärelevalveasutused arvamusel, et toode ei vasta käesolevas direktiivis sätestatud nõuetele, siis nõuavad nad viivitamatult, et asjaomane ettevõtja võtaks kõik vajalikud parandusmeetmed, et viia toode nimetatud ▌ nõuetega vastavusse nende poolt kehtestatud mõistliku aja jooksul, arvestades nõuetele ***mittevastavuse*** laadi.

Turujärelevalveasutused nõuavad asjaomaselt ettevõtjalt täiendava mõistliku tähtaja jooksul toote turult kõrvaldamist, kuid seda vaid juhul, kui asjaomane ettevõtja ei ole teises lõigus osutatud ajavahemiku jooksul võtnud piisavaid parandusmeetmeid.

Käesoleva lõike teises ***ja kolmandas lõigus*** osutatud meetmete suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 765/2008 artiklit 21.

2. Kui turujärelevalveasutused on seisukohal, et mittevastavus ei piirdu üksnes nende liikmesriigi territooriumiga, teavitavad nad komisjoni ja teisi liikmesriike hindamistulemustest ja meetmetest, mille võtmist nad on ettevõtjalt nõudnud.

3. Ettevõtja tagab, et kõigi asjaomaste, tema poolt liidu turul kättesaadavaks tehtud toodete suhtes võetakse kõik vajalikud parandusmeetmed.

4. Kui asjaomane ettevõtja ei võta lõike 1 ***kolmandas*** lõigus osutatud ajavahemiku jooksul piisavaid parandusmeetmeid, võtavad turujärelevalveasutused kõik asjakohased ajutised meetmed, et keelata või piirata toote kättesaadavaks tegemist nende riigisisesel turul ***või*** toode turult kõrvaldada ▌ .

Turujärelevalveasutused teavitavad viivitamata komisjoni ja teisi liikmesriike kõnealustest meetmetest.

5. Lõike 4 teises lõigus osutatud teave hõlmab kõiki kättesaadavaid üksikasju, eelkõige mittevastava toote väljaselgitamiseks vajalikku teavet, toote päritolu, väidetava mittevastavuse laadi ja ***ligipääsetavusnõudeid, millele toode ei vasta***, võetud siseriiklike meetmete iseloomu ja kestust, samuti asjaomase ettevõtja esitatud seisukohti. Turujärelevalveasutused näitavad eelkõige, kas mittevastavus on seotud mõnega järgmistest põhjusest:

   a) toode ei vasta ***kohaldatavatele ligipääsetavus***nõuetele;

   b) puudused artiklis 15 osutatud harmoneeritud standardites ***või tehnilistes spetsifikatsioonides***, mille alusel vastavust eeldatakse.

6. Liikmesriigid, kes ei ole käesoleva artikli kohase menetluse algatajad, teavitavad viivitamata komisjoni ja teisi liikmesriike kõigist võetud meetmetest ja muust nende käsutuses olevast täiendavast teabest seoses asjaomase toote mittevastavusega ning kui nad ei ole nõus teatatud siseriikliku meetmega, siis oma vastuväidetest.

7. Kui kolme kuu jooksul alates lõike 4 teises lõigus osutatud teabe kättesaamisest ei ole teised liikmesriigid ega komisjon esitanud vastuväiteid liikmesriigi ajutise meetme suhtes, loetakse meede põhjendatuks.

8. Liikmesriigid tagavad, et asjaomase toote suhtes võetakse viivitamata kõik vajalikud piiravad meetmed, näiteks kõrvaldatakse toode turult.

Artikkel 21

Liidu kaitsemeetmete menetlus

1. Kui artikli 20 lõigetes 3 ja 4 sätestatud menetluse lõppedes esitatakse liikmesriigi võetud meetme kohta vastuväiteid või kui komisjonil ***on mõistlik tõendus eeldamaks, et*** riiklik meede ***on*** vastuolus liidu õigusega, alustab komisjon viivitamata konsultatsioone liikmesriikidega ja asjaomase ettevõtja või asjaomaste ettevõtjatega ning hindab riigisisest meedet. Nimetatud hindamise tulemuste põhjal otsustab komisjon, kas liikmesriigi meede on põhjendatud või mitte.

   Komisjon adresseerib oma otsuse kõikidele liikmesriikidele ning edastab selle viivitamata neile ja asjaomasele ettevõtjale või asjaomastele ettevõtjatele.

2. Kui lõikes 1 osutatud liikmesriigi meede loetakse põhjendatuks, võtavad kõik liikmesriigid vajalikud meetmed, et tagada mittevastava toote kõrvaldamine oma turgudelt, ja teavitavad sellest komisjoni. Kui liikmesriigi meedet peetakse põhjendamatuks, tunnistab asjaomane liikmesriik selle kehtetuks.

3. Kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud riiklikku meedet peetakse põhjendatuks ja toote mittevastavust põhjendatakse artikli 20 lõike 5 punktis b osutatud puudustega harmoneeritud standardites, kohaldab komisjon määruse (EL) nr 1025/2012 artiklis 11 sätestatud menetlust.

4. ***Kui*** käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ***riiklikku meedet peetakse põhjendatuks ja toote mittevastavust põhjendatakse artikli 20 lõike 5 punktis b osutatud puudustega tehnilistes spetsifikatsioonides, võtab komisjon viivitamata vastu rakendusakti, millega asjaomast tehnilist spetsifikatsiooni muudetakse või see tunnistatakse kehtetuks. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 27 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.***

Artikkel 22

Vormiline mittevastavus

1. Ilma et see piiraks artikli 20 kohaldamist, nõuab liikmesriik asjaomaselt ettevõtjalt nõuete rikkumise lõpetamist pärast seda, kui ta on avastanud ühe järgmisest:

a) CE-märgis on kinnitatud määruse (EÜ) nr 765/2008 artiklit 30 või käesoleva direktiivi artiklit 18 rikkudes;

b) CE-märgist ei ole kinnitatud;

c) ELi vastavusdeklaratsiooni ei ole koostatud;

d) ELi vastavusdeklaratsioon ei ole koostatud õigesti;

e) tehniline dokumentatsioon ei ole kättesaadav või on puudulik;

f) artikli 7 lõikes 6 või artikli 9 lõikes 4 osutatud teave on puudu, vale või puudulik;

g) mõni muu artiklis 7 või artiklis 9 sätestatud haldusnõue ei ole täidetud.

2. Kui lõikes 1 osutatud mittevastavust ei kõrvaldata, siis võtab asjaomane liikmesriik kõik asjakohased meetmed, et piirata või keelata toote turul kättesaadavaks tegemist, või tagab, et toode kõrvaldatakse turult.

IX PEATÜKK

TEENUSTE VASTAVUS

Artikkel 23

Teenuste vastavus

1. ***Liikmesriigid kehtestavad asjakohased menetlused ning rakendavad ja ajakohastavad neid regulaarselt, et:***

a) ***kontrollida teenuste vastavust käesoleva direktiivi nõuetele, sealhulgas artiklis 14 osutatud nõuetele, mille suhtes kohaldatakse mutatis mutandis artikli 19 lõiget 2;***

b) ***võtta järelmeetmeid seoses kaebuste ja aruannetega, mis hõlmavad teenuste mittevastavust käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele, mis on sätestatud artiklis 4;***

c) ***kontrollida, kas ettevõtja on võtnud vajalikud parandusmeetmed.***

2. ***Teenuste vastavusega seoses määravad liikmesriigid lõikes 1 osutatud menetluste rakendamise eest vastutavad asutused.***

Liikmesriigid tagavad, et üldsust teavitatakse esimeses lõigus osutatud asutuste olemasolust, ülesannetest, nende asutuste nimetustest, tööst ja otsustest. Kõnealused asutused teevad selle teabe taotluse korral ligipääsetavas vormingus kättesaadavaks.

X PEATÜKK

LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED TEISTES LIIDU ÕIGUSAKTIDES

Artikkel 24

Ligipääsetavus liidu muude õigusaktide kohaselt

1. ***Käesoleva direktiivi artiklis 2 osutatud toodete ja teenustega seoses kujutavad I lisas esitatud ligipääsetavusnõuded endast kohustuslikke ligipääsetavusnõudeid direktiivi 2014/24/EL artikli 42 lõike 1 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 60 lõike 1 tähenduses.***

2. ***Mis tahes toode või teenus, mille omadused, elemendid või funktsioonid vastavad käesoleva direktiivi I lisas esitatud ligipääsetavusnõuetele kooskõlas I lisa VI jaoga, eeldatakse täitvat muudes liidu õigusaktides kui käesolevas direktiivis sätestatud asjakohaseid ligipääsetavusega seotud kohustusi nimetatud omaduste, elementide või funktsioonide puhul, välja arvatud juhul, kui nimetatud muudes õigusaktides on sätestatud teisiti.***

I

Artikkel 25

*Muude liidu õigusaktide **harmoneeritud standardid ja** tehnilised spetsifikatsioonid*

Vastavus ***harmoneeritud standarditele ja tehnilistele spetsifikatsioonidele või nende osadele***, mis on vastu võetud vastavalt ***artiklile 15***, näevad ette ***artiklile 24*** vastavuse ***eelduse, juhul kui nimetatud standardid või tehnilised spetsifikatsioonid või nende osad vastavad käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele***.

XI PEATÜKK

DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID, RAKENDUSVOLITUSED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 26

Delegeerimine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 4 lõikes 9 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates … [käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev].

Artikli 12 lõikes 3 ja artikli 14 lõikes 7 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates ... [käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev]. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 4 lõikes 9, artikli 12 lõikes 3 ning artikli 14 lõikes 7 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 4 lõike 9, artikli 12 lõike 3 ja artikli 14 lõike 7 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 27

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 28

Töörühm

Komisjon moodustab töörühma, mis koosneb turujärelevalveasutuste, teenuste vastavust kontrollivate asutuste ja asjaomaste sidusrühmade esindajatest, sealhulgas puuetega inimeste organisatsioonide esindajatest.

Töörühm:

a) hõlbustab teabe ja parimate tavade vahetamist asutuste ja asjaomaste sidusrühmade vahel;

b) edendab koostööd asutuste ja asjaomaste sidusrühmade vahel küsimustes, mis on seotud käesoleva direktiivi rakendamisega, et parandada sidusust käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuete kohaldamisel ja jälgida tähelepanelikult artikli 14 rakendamist, ning

c) annab nõu, eelkõige komisjonile, eeskätt seoses artiklite 4 ja 14 rakendamisega.

Artikkel 29

Täitmise tagamine

1. Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi täitmise tagamiseks vajalike piisavate ja tõhusate vahendite olemasolu.

2. ***Lõikes*** 1 osutatud vahendid on järgmised:

   a) sätted, mille kohaselt tarbija võib kooskõlas liikmesriigi õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, et tagada käesoleva direktiivi ülevõtmiseks liikmesriigis vastu võetud sätete täitmine;

   b) sätted, mille kohaselt avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud ühingud, organisatsioonid või muud juriidilised isikud, kellel on õigustatud huvi tagada käesoleva direktiivi järgimine, võivad kooskõlas liikmesriigi õigusega ***osaleda*** kohtute või pädevate haldusasutuste ***menetlustes*** ning ***kaebuse esitaja nõusolekul*** esineda tema nimel ***või tema toetuseks kohtu- ja/või haldusmenetluses, mis toimub*** käesolevast direktiivist ***tulenevate kohustuste täitmise küsimuses***.

3. Käesolevat artiklit ei kohaldata hankemenetluste suhtes, millele kohalduvad direktiiv 2014/24/EL või direktiiv 2014/25/EL.

Artikkel 30

Karistused

1. Liikmesriigid sätestavad õigusnormid, mis käsitlevad karistusi liikmesriigis käesoleva direktiivi alusel vastu võetud sätete rikkumise eest, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste sätete rakendamine.

2. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. ***Nimetatud karistustele lisatakse ettevõtja mittevastavuse korral samuti tulemuslikud parandusmeetmed.***

3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata nimetatud normidest ja meetmetest ning teavitavad teda viivitamata nende hilisematest muudatustest.

4. Karistuste puhul võetakse arvesse rikkumise ulatust, sealhulgas ***selle tõsidust, ja*** nõuetele mittevastavate toodete või teenuste arvu, samuti nendest mõjutatud inimeste hulka.

5. Käesolevat artiklit ei kohaldata hankemenetluste suhtes, millele kohalduvad direktiiv 2014/24/EL või direktiiv 2014/25/EL.

Artikkel 31

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt … [***kolm*** aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva] ▌ . Liikmesriigid edastavad ▌ kõnealuste ***normide*** teksti ***viivitamata komisjonile***.

2. Liikmesriigid kohaldavad neid ***norme*** alates … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]**.**

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 võivad liikmesriigid otsustada kohaldada meetmeid seoses artikli 4 lõikes 4 sätestatud kohustustega hiljemalt … [kaks aastat pärast käeoleva direktiivi jõustumise kuupäeva].

4. Kui liikmesriigid need ***meetmed*** vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

5. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

6. Liikmesriigid, kes kasutavad artikli 4 lõikes 4 sätestatud võimalust, edastavad komisjonile põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti, mille nad on sel eesmärgil vastu võtnud, ning esitavad komisjonile aruande edusammude kohta nende rakendamisel.

Artikkel 32

Üleminekumeetmed

1. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, sätestavad liikmesriigid üleminekuperioodi, mis lõppeb … [11 aastat pärast käeoleva direktiivi jõustumise kuupäeva] ja mille jooksul võivad teenuseosutajad jätkata oma teenuste osutamist, kasutades tooteid, mida nad enne seda kuupäeva seaduslikult kasutasid sarnaste teenuste osutamiseks.

Enne … [kuus aastat pärast käeoleva direktiivi jõustumise kuupäeva] sõlmitud teenuselepingud võivad kehtida edasi muutmata kujul kuni tähtaja lõpuni, kuid mitte kauem kui viis aastat pärast nimetatud kuupäeva.

2. ***Liikmesriigid võivad sätestada, et iseteenindusterminale, mida teenuseosutajad kasutavad seaduslikult teenuste osutamiseks enne … [kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist], võib jätkuvalt kasutada sarnaste teenuste osutamiseks kuni nende majanduslikult kasuliku tööea lõpuni, kuid mitte kauem kui 20 aastat pärast nende kasutuselevõttu.***

Artikkel 33

Aruandlus ja läbivaatamine

1. Hiljemalt … [11 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga viie aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta.

2. Aruandes tuleb muu hulgas käsitleda edasiminekut toodete ja teenuste ligipääsetavuses***, võimalikku takerdumist teatud kindlatesse tehnoloogilistesse lahendustesse ja innovatsiooni pidurdavaid takistusi*** ning käesoleva direktiivi mõju ettevõtjatele ja puuetega inimestele, pidades silmas ühiskonna, majanduse ja tehnoloogia arengut ▌. ***Aruandes hinnatakse, kas artikli 4 lõike 4 kohaldamine on aidanud ühtlustada erinevaid ligipääsetavusnõudeid reisijateveoteenuste, tarbijale mõeldud pangateenuste ja elektroonilise side teenuse osutajate klienditeeninduskeskuste tehiskeskkonna puhul, kui see on olnud võimalik, pidades silmas III lisas sätestatud ligipääsetavusnõuetega järkjärgulise vastavusse viimise võimaldamist.***

Aruandes hinnatakse samuti, kas käesoleva direktiivi, eelkõige selle vabatahtlike sätete kohaldamine on aidanud ühtlustada tehiskeskkonna ligipääsetavusnõudeid, mis kujutavad endast Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/23/EL,[1] direktiivi 2014/24/EL ja direktiivi 2014/25/EL kohaldamisalasse jäävaid töid.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

Aruandes tuleb samuti käsitleda käesoleva direktiivi artikli 14 kohaldamise mõju, sealhulgas vajaduse korral artikli 14 lõike 8 kohaselt saadud teabe alusel, ning mikroettevõtjatele erandi kehtestamise mõju sisuturu toimimisele. Aruandes tuleks kajastada seda, kas käesolev direktiiv on saavutanud oma eesmärgid ja kas uute toodete ja teenuste lisamine oleks asjakohane, või tuleks jätta teatavad tooted või teenused käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja, ning aruandes tuleks võimaluse korral määrata kindlaks koormuse vähendamise ▌ valdkonnad direktiivi ***võimaliku läbivaatamise*** eesmärgil.

Komisjon esitab vajaduse korral asjakohased meetmed, mis võivad hõlmata seadusandlikke meetmeid.

3. Liikmesriigid edastavad komisjonile õigeaegselt kogu vajaliku teabe, et komisjon saaks koostada sellised ***aruanded***.

4. Komisjoni aruandes võetakse arvesse majandusala sidusrühmade ning asjaomaste valitsusväliste organisatsioonide, sealhulgas puuetega inimeste organisatsioonide seisukohti▌**.**

Artikkel 34

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 35

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

…,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*

I LISA

LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED
TOODETELE JA TEENUSTELE

I JAGU: ÜLDISED LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED, MIS ON SEOTUD KÕIGI TOODETEGA, MIS ON KÄESOLEVA DIREKTIIVIGA HÕLMATUD ARTIKLI 2 LÕIKE 1 KOHASELT

Tooted peavad olema kavandatud ja toodetud sellisel viisil, et tagada nende maksimaalne eeldatav kasutamine puuetega inimeste poolt, ning neile lisatakse võimaluse korral toote sisse või selle peale ligipääsetav teave nende toimimise ja ligipääsetavuselementide kohta

1. ***Teabe esitamise nõuded***

a) Tootel olev teave toote kasutamise kohta (märgistus, kasutusjuhend ja hoiatused) ***peab*** olema:

i) ***tehtud*** hoomatavaks rohkem kui ühe meele kaudu;

ii) ***esitatud*** arusaadaval ***viisil***;

iii) ***esitatud kasutajatele viisil, mida nad suudavad tajuda;***

iv) ***esitatud, kasutades piisava suurusega ja sobiva kujuga kirjafonte, võttes arvesse eeldatavaid kasutamistingimusi, ja kasutades piisavat kontrastsust ning kohandatavat tähe-, rea- ja lõiguvahet.***

b) Juhised toote kasutamiseks kui neid ei ole esitatud tootel, kuid on hoomatavad toodet kasutades või muul viisil, nagu veebisait, sealhulgas toote ligipääsetavust tagavad omadused, ning kuidas neid viise aktiveerida ja nende koostalitlusvõime abistavate lahendustega, peavad toote turule laskmisel olema üldsusele kättesaadavad ja peavad olema:

i) hoomatavad rohkem kui ühe meele kaudu;

ii) esitatud arusaadaval viisil;

iii) esitatud kasutajatele viisil, mida nad suudavad tajuda;

iv) esitatud, kasutades piisava suurusega ja sobiva kujuga kirjafonte, võttes arvesse eeldatavaid kasutustingimusi, ja kasutades piisavat kontrastsust ning kohandatavat tähe-, rea- ja lõiguvahet;

v) sisu osas kättesaadavad tekstiformaatides, mida saab kasutada alternatiivsete abiformaatide loomisel, mida esitatakse eri viisil ja rohkem kui ühe meele kaudu;

vi) koos mittetekstilise sisu alternatiivse esitamisega;

vii) koos toote kasutajaliidese kirjeldusega (käsitsemine, käsklused ja tagasiside, sisend ja väljund), mis esitatakse punkti 2 kohaselt; kirjelduses tuleb välja tuua, kas tootel on olemas punkti 2 kõigis alapunktides loetletud omadused;

viii) koos toote funktsionaalsuse kirjeldusega, mis esitatakse funktsioonide abil, mille puhul on arvesse võetud puuetega inimeste vajadusi, punkti 2 kohaselt; kirjelduses tuleb välja tuua, kas tootel on olemas punkti 2 kõigis alapunktides loetletud omadused;

ix) koos sellise tark- ja riistvara kirjeldusega, mille abil toode liidestatakse abivahenditega; kirjeldusele tuleb lisada nende abivahendite loetelu, mida on katsetatud koos tootega.

2. Kasutajaliidese ja funktsionaalsuse kavandamine

Toode, sealhulgas selle kasutajaliides, peab sisaldama omadusi, elemente ja funktsioone, mis võimaldavad puuetega inimestele ligipääsu tootele ning tajuda, kasutada, mõista ja juhtida toodet, tagades, et:

a) kui toode võimaldab teabevahetust, sealhulgas isikutevahelist sidet, kasutamist, teabe esitamist, juhtimist ja suunamist, tehakse seda rohkem kui ühe meele kaudu, sealhulgas pakkudes alternatiive nägemisele, kuulmisele, kõnele ja kompimismeelele;

b) kui toode kasutab kõnet, peab see pakkuma alternatiive kommunikatsiooni, kasutamiskontrolli ja suunamise jaoks kasutatavale kõnele ja häälele;

c) kui toode kasutab visuaalseid elemente, on sellel kommunikatsiooni, teabe edastamise ja juhtimisega seoses olemas paindlikud suurenduse, heleduse ja kontrastsuse seadistamise võimalused ning see peab tagama koostalitlusvõime kasutajaliidese juhtimiseks kasutatavate programmide ja abivahenditega;

d) kui toode kasutab teabe edastamiseks, tegevuse märkimiseks, vastuse nõudmiseks või elementide tuvastamiseks värvi, tuleb pakkuda alternatiive värvi kasutamisele;

e) kui toode kasutab teabe edastamiseks, tegevuse märkimiseks, vastuse nõudmiseks või elementide tuvastamiseks helisignaale, tuleb pakkuda alternatiive helisignaalidele;

f) kui toode kasutab visuaalseid elemente, tuleb pakkuda paindlikke võimalusi nähtavuse selguse parandamiseks;

g) kui toode kasutab heli, tuleb kasutajale pakkuda võimalust seadistada heli tugevust ja kiirust ning kasutada tõhustatud helifunktsioone, sealhulgas ümbritsevatest toodetest tulenevate segavate helisignaalide vähendamine ja kuuldu selguse parandamine;

h) kui toode vajab manuaalset kasutamist ja juhtimist, tuleb võimaldada järjestikjuhtimist ja alternatiive peenmotoorsele juhtimisele, vältides kasutamisel üheaegse juhtimise vajadust, ning kasutada kompimise teel eristatavaid osasid;

i) toote puhul ei kasutata töörežiime, mille kasutamiseks on vaja suurt ulatuvust ja jõudu;

j) toode ei vallanda valgustundlikkushooge;

k) toode kaitseb kasutaja privaatsust, kui ta kasutab ligipääsetavuselemente;

l) toode pakub alternatiivi biomeetriliste tunnuste tuvastamisele ja kontrollimisele;

m) toode tagab funktsionaalsuse järjepidevuse ning võimaldab suhtluseks piisavalt ja paindlikult aega;

n) toode sisaldab tark- ja riistvara, mille abil toode liidestatakse tugitehnoloogiatega;

o) toode vastab järgmistele sektoripõhistele nõuetele:

i) iseteeninduster minalid:

– *näevad ette kõnetuvastustehnoloogia;*

– *võimaldavad kasutada isiklikke kõrvaklappe;*

– *kui on vajalik piiratud reageerimisaeg, siis esitavad kasutajale hoiatusteate rohkem kui ühe meele kaudu;*

– *võimaldavad pikendada eraldatud aega;*

– *peavad olema piisava kontrastsusega ja kompimise teel eristatavate klahvide ja juhtseadistega, kui need on olemas;*

– *ei vaja ligipääsetavuselemendi aktiveerimist kasutaja ligipääsu võimaldamiseks, kel on seda elementi vaja toote sisse lülitamiseks;*

– *kui toode kasutab helisignaale, peab see olema ühilduv liidu tasandil olemasolevate abivahendite ja tugitehnoloogiatega, sealhulgas kuulmistehnoloogiatega, nagu kuuldeaparaadid, telecoil-süsteemid, kohleaarsed implantaadid ja kuulmise abivahendid;*

ii) e-lugerid näevad ette kõnetuvastustehnoloogia;

iii) tarbija lõppseadmed, millel on interaktiivsed andmetöötlusvõimalused ja mida kasutatakse elektrooniliste sideteenuste osutamisel:

– *kui sellistel toodetel on lisaks hääle kasutamisele ka tekstilised võimalused, peavad nad võimaldama reaalajas tekstiedastust ja toetama hi-fi audioseadmeid;*

– *kui sellistel toodetel on lisaks tekstilistele ja häälvõimalustele või koos nendega ka videovõimalused, siis nähakse ette tervikvestluse kasutamine, sealhulgas sünkroniseeritud hääl, reaalajas tekstiedastus ja videoresolutsioon, mis võimaldab suhtlust viipekeeles;*

– *peavad tagama tõhusa Wi-Fi-ühenduse kuulmistehnoloogiatega;*

– *välditakse abivahendite töö mõjutamist;*

iv) tarbija lõppseadmed, millel on interaktiivne andmetöötlusvõimsus ja mida kasutatakse ligipääsuks audiovisuaalmeedia teenustele puuetega inimestele tehakse kättesaadavaks audiovisuaalmeedia teenuste osutaja edastatud ligipääsetavuselemendid kasutaja ligipääsu, valimise, juhtimise, isikustamise ja abivahenditesse edastamise kohta.

3. Tugiteenused:

Olemasolu korral antakse tugiteenuste (kasutajatoed, kõnekeskused, tehniline tugi, edastusteenused ja koolitusteenused) raames teavet toote ligipääsetavuse ning selle ühilduvuse kohta tugitehnoloogiatega, tehes seda ligipääsetavate sidevahendite abil.

II JAGU: ARTIKLI 2 LÕIKES 1 OSUTATUD TOODETELE, VÄLJA ARVATUD ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTIS B OSUTATUD ISETEENINDUSTERMINALID, ESITATAVAD LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED

Lisaks I jaos sätestatud nõuetele peavad käesoleva jaoga hõlmatud toodete pakendid ja juhendid olema muudetud ligipääsetavaks, et tagada nende maksimaalne eeldatav kasutamine puuetega inimeste poolt. See tähendab, et:

a) ***ligipääsetavaks peavad olema muudetud*** toote pakend, sealhulgas sellel esitatav teave (nt avamise, sulgemise, kasutamise, kõrvaldamise ***kohta), kaasa arvatud olemasolu korral teave toote ligipääsetavusomaduste kohta ja kui see on võimalik, esitatakse ligipääsetav teave pakendil,***;

b) juhised toote paigaldamise, hooldamise, ladustamise ja kõrvaldamise kohta, ***mis ei ole esitatud tootel, vaid mis on kättesaadavad muude vahendite abil, nagu veebisait, peavad toote turule laskmisel olema üldsusele kättesaadavad ja*** peavad vastama järgmistele ***nõuetele***:

i***)*** ***olema hoomatavad rohkem kui ühe meele kaudu;***

ii) ***esitatud arusaadaval viisil;***

iii) ***esitatud kasutajatele viisil, mida nad suudavad tajuda;***

iv) ***esitatud, kasutades piisava suurusega ja sobiva kujuga kirjafonte, võttes arvesse eeldatavaid kasutamistingimusi, ja kasutades piisavat kontrastsust ning kohandatavat tähe-, rea- ja lõiguvahet;***

v) juhiste sisu on ***tehtud*** kättesaadavaks tekstiformaatides, mida saab kasutada alternatiivsete abiformaatide loomisel, mida esitatakse erineval viisil ja rohkem kui ühe meele kaudu; ning

vi) ***mittetekstilist sisu sisaldavatele juhistele on lisatud alternatiivsel viisil esitatud sisu.***

III JAGU: ÜLDISED LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED, MIS ON SEOTUD KÕIGI TEENUSTEGA, MIS ON KÄESOLEVA DIREKTIIVIGA HÕLMATUD ARTIKLI 2 LÕIKE 2 KOHASELT

▌Teenuste osutamisel peab arvesse võtma järgmist, et tagada nende maksimaalne eeldatav kasutamine▌puuetega inimeste poolt:

a) ***tuleb tagada teenuste osutamisel kasutatavate toodete ligipääsetavus, kooskõlas käesoleva lisa I jao ja vajaduse korral II jaoga;***

▌

b) tuleb anda teavet teenuse toimimise kohta ***ning kui teenuse osutamisel kasutatakse tooteid, siis ka teenuse seose kohta nende toodetega ja nende toodete*** ligipääsetavusomaduste ***kohta ning koostalitlusvõime kohta abi***vahendite ***ja teenuse elementidega; kõnealune teave peab vastama järgmistele nõuetele*** ▌:

i) ***teave tehakse hoomatavaks rohkem kui ühe meele kaudu;***

ii) ***teavet esitatakse arusaadaval viisil;***

iii) ***teavet esitatakse kasutajatele viisil, mida nad suudavad tajuda;***

iv) teabesisu ***tehakse*** ▌kättesaadavaks tekstiformaatides, mida saab kasutada alternatiivsete abiformaatide ***loomisel***, mida kasutajad esitavad eri viisil ja rohkem kui ühe meele kaudu;

v) ***teave esitatakse, kasutades piisava suurusega ja sobiva kujuga kirjafonte, võttes arvesse eeldatavaid kasutustingimusi, ja kasutatakse piisavat kontrastsust ning kohandatavat tähe-, rea- ja lõiguvahet;***

vi) mittetekstilist sisu täiendatakse alternatiivsel viisil esitatud sisuga ning;

vii) teenuse osutamiseks vajalikku elektroonilist teavet ***esitatakse ▌ järjepideval ja sobival viisil, tehes selle tajutavaks, kasutatavaks, arusaadavaks ja töökindlaks***;

c) veebisaidid, sealhulgas seonduvad internetipõhised rakendused ja mobiilsideseadmetel põhinevad teenused, sealhulgas mobiilirakendused, muudetakse ligipääsetavaks järjepideval ja sobival viisil, tehes need tajutavaks, kasutatavaks, arusaadavaks ja töökindlaks;

d) olemasolu korral annavad tugiteenused (kasutajatoed, kõnekeskused, tehniline tugi, edastusteenused ja koolitusteenused) teavet teenuse ligipääsetavuse ning selle ühilduvuse kohta tugitehnoloogiatega, tehes seda ligipääsetavate sidevahendite abil.

IV JAGU: SPETSIIFILISTE TEENUSTEGA SEOTUD TÄIENDAVAD LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED

Teenuste osutamisel kasutatakse puuetega inimeste poolt maksimaalse eeldatava kasutamise tagamiseks selliseid funktsioone, tavasid, põhimõtteid ja menetlusi ning teenuse toimimises tehtavaid muudatusi, mis on mõeldud puuetega inimeste vajadustele vastamiseks ja koostalitlusvõime tagamiseks tugitehnoloogiatega:

a) elektroonilised sideteenused, sealhulgas see hädaolukorra side, millele osutatakse direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 109 lõikes 2:

i) lisaks häälsidele võimaldatakse reaalajas tekstiedastust;

ii) võimaldatakse tervikvestlust, kus lisaks häälsidele kasutatakse ka videot;

iii) tagatakse häält ja teksti (sh reaalajas tekstiedastust) kasutava hädaolukorra side tervikvestlusena sünkroniseerimine ning video olemasolu korral ka selle tervikvestlusena sünkroniseerimine ja edastamine elektrooniliste sideteenuste osutajate poolt kõige sobivamale häirekeskusele;

b) teenused, millega antakse ligipääs audiovisuaalmeedia teenustele:

i) pakutakse elektroonilisi saatekavasid, mis on tajutavad, kasutatavad, arusaadavad ja töökindlad ning annavad teavet ligipääsetavusvõimaluste kättesaadavuse kohta;

ii) tagatakse, et audiovisuaalmeedia teenuste ligipääsetavuselemendid (ligipääsu teenused), nagu subtiitrid kurtidele ja kuulmispuudega inimestele, audiokirjeldused, subtiitrite pealelugemine ja viipekeelne tõlge on täielikult edastatud, nõuetekohaseks kuvamiseks piisava kvaliteediga, sünkroniseeritud heli ja videoga ning võimaldavad kasutajal seadistada nende kuva ja kasutust;

c) lennu-, bussi-, raudtee- ja veetranspordi reisijateveo teenused, välja arvatud linna- ja linnalähitranspordi teenused ja piirkondliku transpordi teenused:

i) tagatakse teabe esitamine sõidukite ja ümbritseva taristu ja tehiskeskkonna ligipääsetavuse kohta ning abi kohta puuetega inimestele;

ii) tagatakse teabe esitamine arukate piletimüügisüsteemide (elektrooniline broneerimine, piletite broneerimine jne), reaalajas reisijateabe (ajakavad, teave liiklushäirete, ühendusteenuste ja muude transpordiliikidega edasi reisimise võimaluste jms kohta) ning lisateenusteabe kohta (jaamapersonali, rikkis liftide või teenuste kohta, mille osutamine ei ole ajutiselt võimalik);

d) linna- ja linnalähitranspordi teenuseid ning piirkondliku transpordi teenused tagatakse teenuse osutamisel kasutatavate iseteeninduster minalide ligipääsetavus kooskõlas käesoleva lisa I jaoga;

e) tarbijale mõeldud pangandusteenused:

i) pakutakse selliseid identimismeetodeid, elektroonilisi allkirju, turvalisust ja makseteenuseid, mis on tajutavad, kasutatavad, arusaadavad ja töökindlad;

ii) tagatakse teabe arusaadavus, ilma et selle keerukus ületaks Euroopa Nõukogu Euroopa keeleõppe raamdokumendi taset B2 (kõrgem kesktase);

f) e-raamatud:

i) tagatakse, et kui e-raamat sisaldab lisaks tekstile ka heli, siis esitatakse sünkroniseeritud tekst ja heli;

ii) tagatakse, et e-raamatu digitaalsed failid ei takista tugitehnoloogial nõuetekohaselt toimida;

iii) tagatakse ligipääs sisule, navigeerimine faili sisus ja kujunduses, sealhulgas dünaamilises kujunduses, ning struktuur, paindlikkus ja valikuvõimalused sisu esitamisel;

iv) võimaldatakse sisu alternatiivseid esitusviise ja koostalitlust mitmesuguste tugitehnoloogiatega viisil, mis võimaldab nende tajutavust, arusaadavust, kasutatavust ning töökindlust;

v) e-raamatud muudetakse leitavaks, esitades metaandmete kaudu teavet nende ligipääsetavuselementide kohta;

vi) tagatakse, et autoriõiguse digitaalkaitse meetmed ei takista ligipääsetavuselemente;

g) e-kaubanduse teenused:

i) esitatakse teave müüdavate toodete ja teenuste ligipääsetavuse kohta, kui kõnealust teavet esitab vastutav ettevõtja;

ii). tagatakse identimis-, turva- ja makseviiside funktsioonide ligipääsetavus, kui need võimaldatakse teenuse, mitte toote osana, tehes need tajutavaks, kasutatavaks, arusaadavaks ja töökindlaks;

iii) pakutakse selliseid identimismeetodeid, elektroonilisi allkirju ja makseteenuseid, mis on tajutavad, kasutatavad, arusaadavad ja töökindlad;

V JAGU: KONKREETSED LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED SEOSES EUROOPA ÜHTSELE HÄDAABINUMBRILE 112 SAABUNUD HÄDAOLUKORRA SIDELE VASTAMISEGA KÕIGE SOBIVAMA HÄIREKESKUSE POOLT

Hädaabinumbri maksimaalse eeldatava kasutamise tagamiseks puuetega inimeste poolt kasutatakse Euroopa ühtsele hädaabinumbrile 112 saabunud hädaolukorra teadetele vastamisel kõige sobivama häirekeskuse poolt selliseid funktsioone, tavasid, põhimõtteid ja menetlusi ning muudatusi, mis on mõeldud ***puuetega*** inimeste vajaduste täitmiseks***.***

Euroopa ühtsele hädaabinumbrile 112 saabunud hädaolukorra teatele tuleb nõuetekohaselt vastata riikliku hädaabiorganisatsiooni jaoks kõige kohasemal viisil kõige sobivama häirekeskuse poolt, kasutades vastamisel samasuguseid sidevahendeid nagu teate saabumisel ehk kasutades sünkroniseeritud häält ja teksti (sh reaalajas tekstiedastust) või video olemasolu korral hääle, teksti (sh reaalajas tekstiedastust) ja video sünkroniseerimist tervikvestluses.

VI JAGU: LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED TOODETE JA TEENUSTE OMADUSTELE, ELEMENTIDELE VÕI FUNKTSIOONIDELE VASTAVALT ARTIKLI 24 LÕIKELE 2

Muudes liidu õigusaktides sätestatud asjaomaste kohustuste täitmise eelduseks seoses toodete ja teenuste omaduste, elementide või funktsioonidega peavad olema täidetud järgmised tingimused:

1. ***Tooted:***

   a) teabe kättesaadavus seoses toodete toimimise ja ligipääsetavuselementidega vastab käesoleva lisa I jao punktis 1 esitatud vastavatele elementidele: teave toote kasutamise kohta on esitatud tootel ja juhised toote kasutamiseks, mis ei ole esitatud tootel, on kättesaadavad toote kasutamise kaudu või muude vahendite abil, nagu veebisait;

   b) kasutajaliidese omaduste, elementide ja funktsioonide ligipääsetavus ja toodete funktsionaalsuse kavandamine vastab sellise kasutajaliidese või funktsionaalsuse kavandamise suhtes kehtivatele asjaomastele ligipääsetavusnõuetele, mis on esitatud käesoleva lisa I jao punktis 2;

   c) pakendi ligipääsetavus, sealhulgas sellel esitatav teave ja juhised toote paigaldamise, hooldamise, ladustamise ja kõrvaldamise kohta, mis ei ole esitatud tootel, vaid mis on kättesaadavad muude vahendite abil, nagu veebisait, välja arvatud iseteeninduster minalid, vastavad käesoleva lisa II jaos sätestatud asjaomastele ligipääsetavusnõuetele.

2. Teenused:

teenuste omaduste, elementide ja funktsioonide ligipääsetavus vastab selliste omaduste, elementide ja funktsioonide asjaomastele ligipääsetavusnõuetele, mis on esitatud käesoleva lisa teenustega seotud jagudes.

VII JAGU: FUNKTSIONAALSE TOIMIVUSE KRITEERIUMID

Et tagada maksimaalne eeldatav kasutamine puuetega inimeste poolt, kui käesoleva lisa I–VI jaos sätestatud ligipääsetavusnõuetes ei käsitleta toodete kavandamise või tootmise või teenuste osutamise ühte või enamat konkreetset funktsiooni, peavad need funktsioonid või vahendid olema ligipääsetavad, vastates asjaomastele funktsionaalse toimivuse kriteeriumidele.

Neid funktsionaalse toimivuse kriteeriume võib kasutada üksnes alternatiivina ühele või enamale konkreetsele tehnilisele nõudele, kui neile osutatakse ligipääsetavusnõuetes, ning ainult juhul, kui asjaomaste funktsionaalse toimivuse kriteeriumide kohaldamine vastab ligipääsetavusnõuetele ja sellega tagatakse, et toodete kavandamise ja tootmise ning teenuste osutamise tulemuseks on võrdväärne või suurem ligipääsetavus nende eeldatavaks kasutamiseks puuetega inimeste poolt.

a) Kasutamine nägemisvõime puudumise korral

Kui toode või teenus pakub visuaalseid töörežiime, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mis ei eelda nägemisvõimet.

b) Kasutamine piiratud nägemisvõime korral

Kui toode või teenus pakub visuaalseid töörežiime, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mis võimaldab kasutajatel toodet kasutada piiratud nägemisvõimega.

c) Kasutamine värvitaju puudumise korral

Kui toode või teenus pakub visuaalseid töörežiime, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mis ei eelda kasutaja värvitaju.

d) Kasutamine kuulmisvõime puudumise korral

Kui toode või teenus pakub auditiivseid töörežiime, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mis ei eelda kuulmisvõimet.

e) Kasutamine piiratud kuulmisvõime korral

Kui toode või teenus pakub auditiivseid töörežiime, pakutakse vähemalt üks tõhustatud helifunktsioonidega töörežiim, mis võimaldab piiratud kuulmisvõimega kasutajatel toodet kasutada.

f) Kasutamine kõnevõime puudumise korral

Kui toode või teenus nõuab kasutajatelt häälsisendit, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mis ei nõua häälsisendit. Häälsisend hõlmab mis tahes suuliselt tekitatavat heli, nt kõne, vilistamine või laksutamine.

g) Kasutamine piiratud käsitsemisvõime või jõu korral

Kui toode või teenus nõuab manuaalseid toiminguid, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mis võimaldab kasutajal kasutada toodet alternatiivsete toimingute abil, mis ei eelda peenmotoorset juhtimist ega käsitsemist, käejõudu ega korraga rohkem kui ühe juhtseadise kasutamist.

h) Kasutamine piiratud ulatusvõime korral

Toodete juhtelemendid peavad olema kõigi kasutajate küündivusulatuses. Kui tooted või teenused pakuvad manuaalset töörežiimi, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mida saab kasutada piiratud ulatusvõime ja piiratud jõu korral.

i) Valgustundlikkushoogude vallandamise riski minimeerimine

Kui toode pakub visuaalseid töörežiime, välditakse töörežiime, mis vallandavad valgustundlikkushoogusid.

j) Kasutamine piiratud kognitiivsete võimete korral

Toode või teenus hõlmab vähemalt ühte töörežiimi, mille elemendid lihtsustavad ja hõlbustavad selle kasutamist.

k) Eraelu puutumatus

Kui toode või teenus hõlmab elemente, mis on sellele paigaldatud ligipääsetavuse eesmärgil, pakutakse vähemalt üks töörežiim, mis tagab kõnealuste ligipääsetavuse eesmärgil paigaldatud elementide kasutamisel eraelu puutumatuse.

II LISA

EELDATAVAD MITTESIDUVAD VÕIMALIKUD LAHENDUSED, MIS AITAVAD TÄITA I LISA LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDEID

I JAGU: ***NÄITED ÜLDISTE LIGIPÄÄSETAVUSNÕUETE KOHTA SEOSES KÕIGI TOODETEGA, MIS ON KÄESOLEVA DIREKTIIVIGA HÕLMATUD ARTIKLI 2 LÕIKE 1 KOHASELT***	
NÕUDED I LISA I JAOS	***NÄITED***
1. Teabe esitamine	
a)	
i)	***pakutakse nägemise ja kompimise või nägemise ja kuulmise teel tajutavat teavet, mille abil näidatakse koht, kus kaart sisestatakse iseteenindusterminali, et pimedad ja kurdid inimesed saaksid terminali kasutada;***
ii)	***kasutatakse järjepidevalt samu sõnu või selget ja loogilist struktuuri, et vaimse mahajäämusega inimesed saaksid teabest paremini aru;***
iii)	***esitatakse puudutusel tuntava reljeefina või teksthoiatuse kuvamisel lisaks helisignaalina, et pimedad inimesed saaksid seda tajuda;***
iv)	***võimaldatakse teksti lugeda nägemispuudega inimestel;***
b)	
i)	***esitatakse elektroonilised failid, mida arvuti saab ekraanilugeja abil ette lugeda, et pimedad inimesed saaksid seda teavet kasutada;***
ii)	***kasutatakse järjepidevalt samu sõnu või selget ja loogilist struktuuri, et vaimse mahajäämusega inimesed saaksid neist paremini aru;***
iii)	***kasutatakse videojuhiste puhul subtiitreid;***

iv)	***võimaldatakse teksti lugeda nägemispuudega inimestel;***
v)	***trükitakse punktkirjas, et pime inimene saaks seda kasutada;***
vi)	***lisatakse diagrammile tekstiline kirjeldus, kus nimetatakse peamised elemendid või kirjeldatakse põhilisi toiminguid;***
vii)	***näiteid pole toodud***
viii)	***näiteid pole toodud***
ix)	***lisatakse sularahaautomaadile pistikupesa ja tarkvara, mis võimaldab ühendada kõrvaklapid, mille kaudu edastatakse helina ekraanil kuvatav tekst.***

2. Kasutajaliidese ja funktsionaalsuse kavandamine	
a)	***antakse juhiseid hääle ja teksti abil või lisatakse klahvistikule kombatavaid märke, nii et pimedad või kuulmispuudega inimesed saaksid tootega suhelda;***
b)	***antakse iseteeninduster minalis lisaks kõne abil antavatele juhistele ka juhiseid näiteks teksti või kujutiste abil, et ka kurdid inimesed saaksid vajalikku toimingut teha;***
c)	***võimaldatakse kasutajatel suurendada teksti, konkreetset piktogrammi või kontrasti, nii et nägemispuudega inimesed tajuksid teavet;***
d)	***lisaks võimalusele vajutada valiku tegemiseks rohelist või punast nuppu võiks neil nuppudel olla kirjas, mis valikutega on tegemist, et värvipime inimene saaks sellise valiku teha;***
e)	***kui arvuti annab veasignaali, esitatakse kirjalik tekst või kujutis, mis osutab veale ja võimaldab ka kurtidel inimestel aru saada, et tekkis viga;***
f	***võimaldatakse kasutada esiplaanil olevatel kujutistel suuremat kontrasti, et vaegnägijad saaksid neid näha;***
g)	***võimaldatakse telefoni kasutajal valida heli tugevust ja vähendada mõjutusi kuuldeaparaatidele, et kuulmispuudega inimesed saaksid telefoni kasutada;***
h)	***muudetakse puuteekraanil olevad nupud suuremaks ja eraldatakse need paremini, et treemoriga inimesed saaksid neid vajutada;***
i)	***tagatakse, et nuppude vajutamiseks ei ole vaja suurt jõudu, et motoorikahäirega inimesed saaksid neid kasutada;***
j)	***välditakse vilkuvaid kujutisi, et haigushoogude all kannatavad***

	inimesed ei oleks ohus;
k)	***võimaldatakse kõrvaklappide kasutamist, kui pangaautomaat annab kõnega teavet;***
l)	***võimaldatakse alternatiivina sõrmejälgede tuvastamisele valida inimestel, kes ei saa käsi kasutada, parooli kasutamine telefoni lukustamiseks ja avamiseks);***
m)	***tagatakse, et tarkvara reageerib teatud toimingu tegemisele ettearvatavalt ja annab piisavalt aega parooli sisestamiseks, et vaimse mahajäämusega inimestel oleks seda kerge kasutada;***

n)	***pakutakse ühendust uuendatava punktkirjaga, nii et pimedad saaksid arvutit kasutada;***
o)	***sektoripõhiste nõuete näited***
i	***näiteid pole toodud***
ii)	***näiteid pole toodud***
iii) Esimene taane	***Nähakse ette, et mobiiltelefon peaks võimaldama reaalajas tekstivestluste pidamist, et kuulmispuudega inimesed saaksid interaktiivselt teavet vahetada.***
iii) Neljas taane	***Võimaldatakse kasutada samaaegselt videot viipekeele kuvamiseks ning teksti sõnumi kirjutamiseks, et kaks kurti inimest saaksid suhelda üksteisega või kuuljaga.***
iv)	***Tagatakse, et digiboksi kaudu edastatakse subtiitrid kurtidele inimestele kasutamiseks.***
3. Tugiteenused:	***Näiteid pole toodud***

II JAGU: ***NÄITED SEOSES LIGIPÄÄSETAVUSNÕUETEGA, MIS ON SEOTUD KÕIGI TOODETEGA, VÄLJA ARVATUD ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTIS B OSUTATUD ISETEENINDUSTERMINALID***	
NÕUDED I LISA II JAOS	***NÄITED***
Toodete pakendid ja juhendid	
a)	***pakendil osutatakse, et telefonil on puuetega inimeste jaoks mõeldud ligipääsetavuselemendid;***
b)	
i)	***esitatakse elektroonilised failid, mida arvuti saab ekraanilugeja abil ette lugeda, et pimedad inimesed saaksid seda teavet kasutada;***
ii)	***kasutatakse järjepidevalt samu sõnu või selget ja loogilist struktuuri, et vaimse mahajäämusega inimesed saaksid teabest paremini aru;***
iii)	***esitatakse puudutusel tuntava reljeefina või teksthoiatuse kuvamisel helisignaalina, et pimedad tajuksid seda hoiatusena;***
iv)	***esitatakse teksti nii, et seda saavad lugeda nägemispuudega inimesed;***
v)	***trükitakse punktkirjas, et pime inimene saaks seda lugeda;***
vi)	***diagrammile lisatakse tekstiline kirjeldus, kus nimetatakse peamised elemendid või kirjeldatakse põhilisi toiminguid.***

III JAGU: ***NÄITED ÜLDISTE LIGIPÄÄSETAVUSNÕUETE KOHTA SEOSES KÕIGI TEENUSTEGA, MIS ON KÄESOLEVA DIREKTIIVIGA HÕLMATUD ARTIKLI 2 LÕIKE 1 KOHASELT***	
NÕUDED I LISA III JAOS ***I LISA***	***NÄITED***
Teenuste osutamine	
a)	***näiteid pole toodud***
b)	
i)	***esitatakse elektroonilised failid, mida arvuti saab ekraanilugeja abil ette lugeda, et pimedad inimesed saaksid seda teavet kasutada;***
ii)	***kasutatakse järjepidevalt samu sõnu või selget ja loogilist struktuuri, et vaimse mahajäämusega inimesed saaksid teabest paremini aru;***
iii)	***lisatakse videojuhiste olemasolu korral subtiitrid;***
iv)	***tagatakse, et pime inimene saab kasutada faili, trükkides selle punktkirjas;***
v)	***esitatakse teksti nii, et seda saavad lugeda nägemispuudega inimesed;***
vi)	***diagrammile lisatakse tekstiline kirjeldus, kus nimetatakse peamised elemendid või kirjeldatakse põhilisi toiminguid.***
vii)	***kui teenuseosutaja pakub USB-netipulka, mis sisaldab teavet teenuse kohta, tagatakse selle teabe ligipääsetavus;***

c)	***esitatakse piltide kohta tekstkirjeldused, muudetakse kõik funktsioonid kättesaadavaks klaviatuurilt, antakse kasutajatele piisavalt aega lugemiseks, tehakse nii, et sisu ilmub ja toimib ettearvataval viisil, ja nähakse ette ühilduvus tugitehnoloogiatega, et erinevate puuetega inimesed saaksid veebisaiti lugeda ja sellega suhelda;***
d)	***näiteid pole toodud***

IV JAGU: *SPETSIIFILISTELE TEENUSTELE TÄIENDAVATE LIGIPÄÄSETAVUSNÕUETEGA SEOTUD NÄITED:*	
NÕUDED I LISA IV JAOS	***NÄITED***
Spetsiifilised teenused	
a)	
i)	***Võimaldatakse kuulmispuudega inimesel kirjutada ja võtta vastu tekstsõnumeid interaktiivselt ja reaalajas.***
ii)	***Võimaldatakse kurtidel inimestel omavahel suhtlemiseks kasutada viipekeelt.***
iii)	***Võimaldatakse kõne- ja kuulmispuudega inimesel, kes valib teksti, hääle ja video kombinatsiooni kasutamise, teada saada, et side edastatakse võrgu kaudu hädaabiteenistusele.***
b)	
i)	***Võimaldatakse pimedal inimesel televiisoris programmi valida.***
ii)	***Toetatakse võimalust valida, isikustada ja kuvada ligipääsuteenuseid, nagu subtiitrid kurtidele ja kuulmispuudega inimestele, audiokirjeldused, subtiitrite pealelugemine ja viipekeelne tõlge, pakutakse vahendeid tõhusa Wi-Fi-ühenduse loomiseks kuulmistehnoloogiatega ja kasutajakontrolli, et aktiveerida audiovisuaalmeediateenustele ligipääsu teenused esmatasandi meedia kontrolliga samal tähtsuse tasandil.***
c)	
i)	***näiteid pole toodud***
ii)	***näiteid pole toodud***
d)	***näiteid pole toodud***

e)	
i)	***Võimaldatakse vaeglugejal teksti samal ajal lugeda ja kuulda.***

ii)	***Näidet pole toodud.***
f)	
i)	***Võimaldatakse düslektikul lugeda ja kuulata teksti samal ajal.***
ii)	***Võimaldatakse sünkroniseeritud teksti- ja heliväljundit või võimaldatakse uuendatavat punktkirja.***
iii)	***Võimaldatakse pimedale inimesele ligipääsu sisukorrale või vahetada peatükke.***
iv)	***Näidet pole toodud.***
v)	***Tagatakse, et teave nende ligipääsetavuselementide kohta on elektroonilises failis kättesaadav, et puuetega inimesed võiksid saada teavet.***
vi)	***Tagatakse, et ei ole piirangut, mis takistaks abivahendil teksti ette lugemast, et pimedad kasutajad saaksid raamatut lugeda, näiteks tehnilisi kaitsemeetmeid, õiguste kasutamist käsitlevat teavet või koostalitlusvõime küsimusi.***
g)	
i)	***Tagatakse, et kättesaadavat teavet toote ligipääsetavuselementide kohta ei jäeta välja.***
ii)	***Muudetakse makseteenuse kasutajaliides häälega kättesaadavaks, et pimedad inimesed saaksid internetis iseseisvalt oste teha.***
iii)	***Muudetakse ekraanil esitatavad tuvastamisdialoogid ekraanilugejate abil loetavateks, et pimedad inimesed saaksid neid kasutada.***

III LISA

LIGIPÄÄSETAVUSNÕUDED ARTIKLI 4 LÕIKE 4 TÄHENDUSES SEOSES TEHISKESKKONNAGA, KUS OSUTATAKSE KÄESOLEVA DIREKTIIVI KOHALDAMISALASSE KUULUVAID TEENUSEID

Et tõhustada puuetega inimeste ▌ eeldatavat iseseisvat ligipääsu tehiskeskkonnale, kus ***teenuseosutaja vastutusel*** osutatakse teenuseid, nagu on osutatud artikli 4 lõikes 5, hõlmatakse üldsuse ligipääsuks mõeldud alade puhul järgmisi aspekte:

a) seotud välisalade ja vahendite kasutamine ▌ ;

b) hoonetele lähenemise võimalused ▌ ;

c) sissepääsude kasutamine;

d) horisontaalsete liikumisradade kasutamine;

e) vertikaalsete liikumisradade kasutamine;

f) ruumide kasutamine üldsuse poolt;

g) teenuse osutamisel kasutavate seadmete ja vahendite kasutamine;

h) tualettide ja sanitaarruumide kasutamine;

i) väljapääsude, evakuatsiooniteede ja hädaolukorra lahendamise plaanide kasutamine;

j) suhtlus ja suunamine rohkem kui ühe sensoorse kanali kaudu;

k) vahendite ja hoonete kasutamine nende ***eeldataval*** kasutamiseesmärgil;

l) kaitse keskkonnaga seotud ohtude eest nii siseruumides kui ka väljas.

IV LISA

VASTAVUSHINDAMISMENETLUS – TOOTED

1. Tootmise sisekontroll

▌Tootmise sisekontroll on vastavushindamismenetlus, millega tootja täidab käesoleva lisa punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustused ning tagab ja kinnitab oma ainuvastutusel, et asjaomased ▌tooted vastavad käesolevas direktiivis sätestatud nõuetele.

2. Tehnilised dokumendid

Tootja koostab tehnilise dokumentatsiooni. Tehniline dokumentatsioon võimaldab hinnata toote vastavust artiklis 4 osutatud asjaomastele ligipääsetavusnõuetele ning kui tootja tugines artiklile 14, tõendada, et asjaomased ligipääsetavusnõuded põhjustaksid toodete täielikku muutmist või ebaproportsionaalset koormust. Tehnilised dokumendid peavad täpsustama üksnes kohaldatavaid nõudeid ning käsitlema hindamiseks vajalikul määral toote konstruktsiooni, valmistamist ja kasutamist.

Tehniline dokumentatsioon sisaldab asjakohasel juhul vähemalt järgmist:

a) toote üldkirjeldus;

b) loetelu täielikult või osaliselt kohaldatud harmoneeritud standarditest ja asjakohastest tehnilistest spetsifikatsioonidest, mille viitenumbrid on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*, ning kui kõnealuseid harmoneeritud standardeid ***või tehnilisi spetsifikatsioone*** ei ole kohaldatud, siis nende lahenduste kirjeldused, mida on kasutatud artiklis 4 esitatud asjakohaste ligipääsetavusnõuete järgimiseks; osaliselt kohaldatud harmoneeritud standardite ***või tehniliste spetsifikatsioonide*** puhul täpsustatakse tehnilises dokumentatsioonis osad, mida on kohaldatud.

3. Tootmine

Tootja peab võtma kõik vajalikud meetmed, et tootmisprotsess ja selle järelevalve tagaks toodete vastavuse käesoleva lisa punktis 2 osutatud tehnilisele dokumentatsioonile ning käesoleva direktiivi ligipääsetavusnõuetele.

4. CE-märgis ja ELi vastavusdeklaratsioon

4.1. Tootja kinnitab käesolevas direktiivis osutatud CE-märgise igale üksiktootele, mis vastab käesoleva direktiivi kohaldatavatele nõuetele.

4.2 Tootja koostab tootemudeli kohta kirjaliku ELi vastavusdeklaratsiooni. ELi vastavusdeklaratsioonis määratakse kindlaks selle toote mudel, mille kohta see koostati.

ELi vastavusdeklaratsiooni koopia tehakse asjaomaste asutuste nõudmise korral neile kättesaadavaks.

5. Volitatud esindaja

Punktis 4 sätestatud tootja kohustusi võib täita tema nimel ja vastutusel tema volitatud esindaja, kui need on volituses täpsustatud.

I

V LISA

TEAVE LIGIPÄÄSETAVUSNÕUETELE VASTAVATE TEENUSTE KOHTA

1. Teenuseosutaja esitab üldtingimustes või samaväärses dokumendis teabe selle kohta, kuidas teenus vastab ***artiklis 4 esitatud*** ligipääsetavusnõuetele. Teabes kirjeldatakse kohaldatavaid nõudeid ning käsitletakse hindamiseks vajalikul määral teenuse kavandamist ja tööpõhimõtet. Lisaks direktiiviga 2011/83/EL kehtestatud tarbijainfo nõuetele peab teave – vastavalt asjaoludele – sisaldama vähemalt järgmisi elemente:

a) teenuse üldkirjeldus ligipääsetavates vormingutes;

b) teenuse tööpõhimõttest arusaamiseks vajalikud kirjeldused ja selgitused;

c) kirjeldus, kuidas teenus täidab I lisas sätestatud asjaomaseid ligipääsetavusnõudeid.

2. Käesoleva lisa punkti 1 järgimiseks võib teenuseosutaja täielikult või osaliselt kohaldada harmoneeritud standardeid ja asjakohaseid tehnilisi spetsifikatsioone, mille viitenumbrid on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas.

3. Teenuseosutaja esitab teabe, mis näitab, et teenuse osutamise protsess ja selle järelevalve tagavad teenuse vastavuse käesoleva lisa punktile 1 ja käesoleva direktiivi kohaldatavatele nõuetele.

VI LISA

EBAPROPORTSIONAALSE KOORMUSE HINDAMISE KRITEERIUMID

Hindamise ja selle dokumenteerimise kriteeriumid

1. Ligipääsetavusnõuete järgimise netomaksumuse ja toote tootmise, turustamise või importimise või teenuse osutamise kogukulu (tegevus- ja kapitalikulud) suhe ettevõtjate jaoks.

Elemendid, mida saab kasutada ligipääsetavusnõuete järgimise netomaksumuse hindamiseks:

a) ühekordsete korralduslike kuludega seotud kriteeriumid, mida tuleb hindamisel arvesse võtta:

i) ***ligipääsetavusalaste eriteadmistega täiendava inimressursi maksumus,***

ii) ***inimressursi koolitamise ja ligipääsetavusalaste teadmiste saamisega seotud kulud,***

iii) ***toote arendamisele või teenuse osutamisele ligipääsetavusvõimaluste lisamiseks uue protsessi väljatöötamise maksumus,***

iv) ***ligipääsetavust käsitleva juhendmaterjali väljatöötamise maksumus,***

v***) ligipääsetavust käsitlevate õigusaktide mõistmise ühekordne kulu;***

b) jooksvate tootmis- ja arenduskuludega seotud kriteeriumid, mida tuleb hindamisel arvesse võtta:

i) ***toote või teenuse ligipääsetavuselementide väljatöötamise kulud,***

ii) ***tootmisprotsessis tehtavad kulud,***

iii) ***toote või teenuse ligipääsetavuse katsetamise kulud,***

iv***) dokumentatsiooni koostamise kulud.***

2. Ettevõtja hinnangulised kulud ja tulud, sealhulgas seoses tootmisprotsesside ja investeeringutega, võrrelduna eeldatava kasuga puuetega inimeste jaoks, võttes arvesse konkreetse toote või teenuse kasutamiskordade arvu ja kasutamise sagedust.

3. Ligipääsetavusnõuete järgimise netomaksumuse ja ettevõtja netokäibe suhe

Elemendid, mida saab kasutada ligipääsetavusnõuete järgimise netomaksumuse hindamiseks:

a) ühekordsete korralduslike kuludega seotud kriteeriumid, mida tuleb hindamisel arvesse võtta:

i) *ligipääsetavusalaste eriteadmistega täiendava inimressursi maksumus,*

ii) *inimressursi koolitamise ja ligipääsetavusalaste teadmiste saamisega seotud kulud,*

iii) *toote arendamisele või teenuse osutamisele ligipääsetavusvõimaluste lisamiseks uue protsessi väljatöötamise maksumus,*

iv) *ligipääsetavust käsitleva juhendmaterjali väljatöötamise maksumus,*

v) *ligipääsetavust käsitlevate õigusaktide mõistmise ühekordne kulu;*

b) jooksvate tootmis- ja arenduskuludega seotud kriteeriumid, mida tuleb hindamisel arvesse võtta:

i) *toote või teenuse ligipääsetavuselementide väljatöötamisega seotud kulud,*

ii) *tootmisprotsessis tehtavad kulud,*

iii) *toote või teenuse ligipääsetavuse katsetamisega seotud kulud,*

iv) *dokumentatsiooni koostamisega seotud kulud.*